

35 SENTI

ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933. A.

No

5

J. Mäiber. Talvine pöike.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

ROMAAN Nr. 5

SISU:

Jakob Liiv: Sõjapäivilt.
 Valev Uibopuu: Tõllasoo.
 Inglise romaan: Martin Diabo.
 Vilhelm Schäfer: Võoras preili.
 Gans Frank: Kadunud naer.
 Leili Vaaldemägi: Kas tunned?
 Rudyard Kipling: Vastumürk.
 V. Burjatinski: Kaotatud rahatasku.
 Greta Garbo: Pagu kuuldpuurist.
 Leopold Gheri: Dshunglis.
 Alador Laszlo: Ilukõitealbum.
 Arnold Liiv: Härmatus.
 Leida Tuults: Surmaeelsus.
 K. H. Voigt: Lilleime.
 Alex. L. Killand: Õpetaja majas.
Tutt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast:

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 6.—
6 " (12 ")	" 3.25
3 " (6 ")	" 1.75
2 " (4 ")	" 1.25
1 " (2 ")	" —.70
Oksiknumber	" —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 8.—
6 " (12 ")	" 4.25
3 " (6 ")	" 2.25

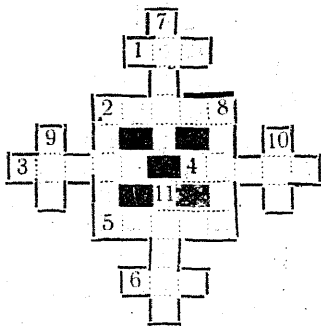
„ROMAAN'i“ talitus
 Tallinn, Vene tän. 13,
 telefon 437-18.

Hindmõistatus

Nr. 5 (263).

Ristsõnademõistatus.

Seadnud Em. Gutmann.

Sõnade tähendused.

Vasemalt paremale:

1. Avar.
2. Tuntud kirjastusosahühisus.
3. Rahamaksmise koht äris.
4. Glasuur, vaap.
5. Laul.
6. Madal merekiitusus.

Ülalt alla:

7. See on lõesti tõsi.
8. Ajajärk.
9. Nisujahusti leib.
10. Ürgvana aeg.
11. Etenduse ring tsirkuses.

Õigete lahendajate vahel loositakse välja 2 auhinda:

1. auhind — Herbert Haljaspõld „Võorsõnade leksikon“.
2. „ — P. Grünfeldti luuleiuskogu „Minu kodu“.

Lahendused tulevad saata ehk tuua „Romaani“ talitusele Vene tän. 13, Tallinn, märgusõna all „Hindmõistatus“ kuni 20. märtsini 1933. a. Loosimine on 23. märtsini 1933. a. kell 4 p. l. talituse ruumes.

Kirjavastused:

P. A.—n ja P. A.—s, Tallinnas. Avaldame edaspidi „Romaanis“ hindmõistatust sagedamini, võimaluse korral igas numbris. **„Romaani“ talitus.**

Ristsõnademõistatuse lahendus Nr. 3 (261)

k	a	l	k	u	s
a	■	a	e	■	ä
l	a	m	e	l	l
l	e	m	m	e	l
a	■	a	i	■	i
s	i	s	a	s	k

Romaan

Nr. 5 (263)

Märts 1933

XII. aastakäik.

Sõjapäevilt

Jakob Liiv.

Tuisk on õues, tuul on vinge,
Külm kui kuri peni haugub,
Seina taga praksuh, paugub,
Tungib vaese ema hinge.

Lumi, mis nüüd mässab väljas,
Seinapragu leidmas kärmas,
Seinad isegi sest härmas,
Lapsed külmetavad näljas.

Ära põletatud iste, —
Abju muud ei olnud panna . . .
„Kallis ema, leiba anna!“
Kuuldub tal kui odapiste.

Miks ei mõista seda isa?
On ta nõnda halb ja pahur?
Kurdiks teinud teda kahur,
Ta ei kuule laste kisa.

1916 a. 10. II.

Martin Diabo.

Romaan Inglise keelest.

5

Kuis oli ta ometi võinud olla nii pimes-
tatud, et seda Jenniferist võis oletada. Ei,
Jennifer ei teadnud sellest midagi. Kuid
miks oli ta siis mehe õiget nime varjanud,
oli teda nimetanud Ronald Buckinghamiks,
kui ta venna õige nimi oli Ralf Felton?
Teadis, et Jenniferi laadi naine ka oma
poolvenda ei võinud kaitsta, kui aru sai,
et mehest oli saanud roimar. Kui ta aru-
saamisele oli jõudnud . . . ja Martin arvas
neiu ülalpeost ära tunda võivat otse selle
vastandit. Ei, Jennifer ei teadnud midagi.

Ta mõtted rändasid ratasringi. Ta väsis,
heitis voodisse ja haudus ning haudus.

Võisid olla möödunud tunnid, kui Mar-
tinit üles ehmatas tüürimehe teade, et
„Evelyn Hope“ praegu on jõudnud Paranie
jõkke, mis Fogastasse viis.

Fogasta — ja tema oli ikka veel oma
mõtetega umbsõlmes. Ei teadnud veel ikka,
kuidas oma reisijatega käituda.

Ta tõusis ja läks laele.

Siis ilmus Jennifer, kahvatu ja tagasi-
hoidlik, ja küsis temalt:

„Homme lõunaks jõuame Fogastasse,
tütleb teie tüürimees.“

„Jah.“

Ta ei vaadanud neiu.

„Ja meie pole ikka veel kavatsusi val-
mistanud, mis teha.“

„Ei,“ vastas Martin väsinult.

„Siis peame seda tegema.“

„Ei,“ vaidles Martin. „Enne pean jõudma
selgusele.“

Pealiskaudsus, millega kapten nende as-
jaga näis tegelevat, vihastas Jenniferi.

„Kapten Sondes,“ hüüdis Jennifer paha-
selt. „Mina ei saa teie ülalpeost enam aru
ja palun seletust.“

Martin vaatas talle hajameelselt. Neiu
oli ilus, väga ilus . . . ja ometi oli temale

valetanud, oli talle oma venna õiget nime salanud.

„Annan selle, kui seda vajalikuks arvan,“ ütles ta naeratades ja validad tuled põlesid ta silmis.

„Ma ei luba sellist käitumist,“ pahandas neiu.

Martin kehtas õlgu ja sammus tast vaikides mööda. Kuid Paul, kes seda kõik näinud, astus ta teele ette.

„Teie peate olema viisakas, mõistate?“ hüüdis ta.

„Ja kui ma seda ei ole?“ küsis Martin tasa, kuid ähvardavalt.

„Siis õpetan ma teid selleks,“ kisendas Paul väga vihaselt.

Sõnatult lükkas Martin ta kõrvale ja jätkas oma teed.

14.

V a e n l a n e j a p ä ä s t j a .

Kui Liliast oli söönud, läks Sondes tema juurde. Neiu nägi ta tulekut ja sammus komandosilla taha, mille ta nagu tahutava rahnu asetaski enese ja oma relsneltsite vahele, ja kui ta teadis enese viibivat väljaspool kuulmiseriingi, siis alles laskis ta kapteni läheneda ning vaatas talle lõbuga vastu, kuid Martin ei tundnud nende järele isu.

„Sooviksin teiega rääkida, miss Seyler,“ ütles kapten lühidalt.

„Mis asjust?“ küsis Liliast otsekohe protseeriva valmsusega.

„Ei maksa mängida kommetit,“ vastas Martin väsinult. „Teie teate selgesti, miks ma teid külastan.“

„Olete otse kosutava avameelsusega, kapten,“ tähendas Liliast naeratades ja ta silmad muutusid ripsmete all ähmasteks. „Aga ehk olete nii lahke ja küsite, võib olla, et teile siis vastan.“

„Soovin Ralf Feltoni asjus täit tõtt.“

„Muud midagi?“ Liliast naeris pilkavalt. „Teie lähene te mulle oma komandoviisil ja nõuate suurima endastmõistetavusega, et ma avaldan oma sõprade saladuse ja kurjasti tarvitan nende usaldust.“

„Seda te ju tegitegi, kui reetsite mehe nime,“ vastas Martin järsult. „Ja veel nõudmatult.“

„Nõudmatult?“ kordas neiu.

„Palun, ärge janditage,“ käskis kapten.

„Ometi, ometi. Maailmast, kust mina tulen, on diplomaatia elu kõige pikantsem võrts — ja see on kord juba saanud mulle lihaks ja vereks. Aga ma ei tahaks oma sõprust nende väärtuslike inimeste vastu

ühie mõtlemata sõna pärast mitte kaalule panna.“

„Hea küll, siis nõuan ma miss Daunilt seletust.“

Lilian võttis tasakesi naerdes ta käisest kinni.

„Kapten Sondes, kas peate mind nii piiratud mõistusega olendiks, et seda usun?“

„Tahan loobuda teie eluvürtsi maitsmisest.“

„Hea küll, siis peate kuulma tõtt. Teie tahate mind Jenniferiga hirmutada ja ähvardada. Armas sõber, kui teie temalt tõesti seletust loodate, siis oleksite ju tema juurde läinud seda paluma.“

Kapteni silmad loitsid.

„Kas tahate rääkida?“

„Võimalik. — Teie olete mulle õieti kõigele vaatamata sümpaatlik ja mulle meeldib, et meil nii mõnigi ühine iseloomujoon on...“

„Palun rääkida asjast,“ nõudis Martin kärealt.

„Kuid ainult nelja silma all.“

„Ausõna. Ja nüüd rääkige: Kas miss Daun tunneb oma venna õiget iseloomu?“

„Tõtt ütelda, ei tea ma, mis sellega mõtle,“ sondeeris Liliast.

„Felton on kõige hukkaläinud ja alatud kaabakas, keda ma iial olen näinud...“

„Noh, sellist asja miss Daun temast küll ei oleta.“

„Ta ei tunne oma poolvenda roimarina?“ püüdis kapten teda kitsusse ajada.

„Seda ma ei tea,“ põikas Liliast osavasti kõrvale.

„Milleks siis teie osutus?“

Martin tahtis nüüd kõik teada.

„Tahtsin vaid osutada, kuna mul tõde eneselgi on teadmata, sest et Jennifer mind täielikult ei usalda.“

Liliast võitles osavasti, ei alanud aga iialgi avalikku rünnakut, vaid varjas ennast varjatud paigas ja tegi vastasele aegajalt nõelapisteid.

Martin tõmbas hinge. Nüüd teadis ta, kui vähe Jennifer Feltonist teadis, muidu oleks ta kui usaldav inimene oma ümbrusega sellest rääkinud. Liliast ei tahtnud solvata, haavata, kuid tal polnud relvu. Martin tundis seda nüüd selgesti.

Tema rõõmsus ja rahulolevus tulid osalt tagasi ja voogasid temast üle nagu soe, kosutav supelus. Tal oli õnnestunud inetut kahtlust Jenniferi aususe vastu kõrvaldada. Selle eest oli ta Liliasele tänulik.

Martini äkki muutunud näoilme nägi Liliast, et ta oli valinud vale tee. Selle

asemel, et meest veel rohkem segastada, oli ta tema vabastanud teadmatusest. Ta oli tagasi tõrjutud, kuid veel polnud ta löödud, sest tal oli tagavaraks veel teisi noole. Viivitamata lasi ta ühe sellise lendu.

„Nõnda siis on Ralf Felton see mees, keda teie, kapten, nii kaua otsite?“ küsis ta.

„Keeldun sellele vastamast.“

„Palun — võin sellest ka loobuda,“ vastas neiu lustilikult. „Oskan sellele isegi vastata. Muide — kena lugu. Kui Ralf on teie jahiloom, siis olete ka teie see mees, keda Jennifer on vandunud hävitada. Kas see pole kummaline?“

Martin võpatas ja kõledasti helises neiu halastamata naer ta kõrvus.

„Oh, sellele ta igatahes veel ei mõtelnudki, arvates mulje järele, mida see teadmine teile avaldas. Teie viibisite nii kõvasti oma kättemaksu idee küljes, et ei mõtelnudki, mis teid ootab, kui Jennifer kuuleb, et teie peitub inimene, kes Feltoni hukutas.“

„See ei tee midagi.“ Martin püüdis oma häälest hävitada vapustavat kõla. „Sest ta ei tea veel, missuguseks ussiks ta vend on saanud.“

„Ja mis peaks see asjaolu teie vahekorras muutma?“

„Kaabakal ja puhtal, ausal olendil pole üksteisega midagi ühist.“

„Aga kas olete ka juba mõtelnud, milline töö sellest saab, kui tahate Jenniferi ta venna roimarlikkusest veenda? Kuidas tahate sellega teime saada?“

Lilias oli kord jälle peal.

Martin silmitses teda ja silmist paistis nagu hirm. Sellele polnud ta tõesti mõtelnud. Tõesti, see pole kerge, kui see üldse võimalik on, õelt ta illusioone röövida.

„Varem või hiljem saab ta ometi tõtt teada,“ vastas kapten. Ta polnud veel kadunud.

„Jennifer ei saa seda ometi uskuma,“ tõendas Lilias kindlasti.

„Tõendiste ees on see asjatu katse,“ vastas Martin. Tal olid jälle jalad põhjas.

„Tõendised,“ ütles Lilias vihaselt. „Millised? Ja kes esitab temale need?? Kas need õrnad kirjad, mis Felton Jenniferile kirjutab ja mida ta usub. Tõendised — kes annab need talle?“

„Mina.“

Martini vastus kõlas viivitades ja vankuvalt ja ta tundis, kuidas vastase kaal jälle tõusis.

Lilias naeris ebameeldivalt.

„Teie, Martin? Teie, kes te juba kõige õnnetuma osa selles loos olete oma peale võtnud ja kes te kõik sümpaatiad Jenniferi südamest kaotate sel hetkel, mil Felton temale teatab, et teie see olete, keda ta kõige oma õnnetuse eest peab tänama? Mu armas, ega's te ometi tõsiselt sellele ei mõtle. Iga sõna leiaks veel enne teie suust väljumist hindamise . . . vale. Teie tõde? Keegi ei usuks seda.“ ;

Sügav valu ilmnis Martini näole.

„Ta peab mind uskuma,“ kugistas ta.

„Noh, siis minge kohe tema juurde ja tehke juba nüüd katset,“ sosistas neiu talle kõrva. „Miks ei astu teie Jenniferi ette ja teata temale kõik?“

Martin seisis liikumatult Liliase ees. Uudishimulikult silmitses Lilias tema valitud nägu, mis tuksles. Siis sirutas ta käe välja ja pani selle pehmelt Martini käevarrelle.

„Teie ei või Jenniferile soppa kaela valada, ei tohi seda. Sellega hävitaksite temas midagi, mis ilus ja puhas on, armastuse poolvenna vastu ja teeksite ta õnnetuks. Teie ei või teda sel kombel haavata ega solvata, ma tean seda. Teie võite ju olla tugev, jah, isegi hoolimatu, aga seda te ometi teha ei suuda.“

Martin seisis sirgesti tema ees ja hingas raskesti. Lilias oli temast läbi näinud. Alles eile veel oleks ta pühakapi Jenniferi südames vihaselt hävitanud, puha kapi, mis ta seal oma poolvennale asutanud, aga täna teades, kui puhas ja süütu Jennifer oli, ei suutnud ta seda enam. Ta ei võinud Jenniferile valmistada vähematki valu, ja teadis ometi, et ta ise oma teo järele valusamini sai kannatama kui iial enne elus.

Meeleheitlikult uitasid ta pilgud üle mere, nõutult eksides nagu kodutu lind, kerkisid need punktilt punktile. Mis võis ta teha? Mis pidi ta tegema?

Liliase pehme hääli kõlas ta kõrva.

„Ilus probleem, mis? Teie olete ausõna andnud, vanglast päästa meest, kellele te soovite kõik paha. Ja te peate oma sõna — ning vabastate ta. Kuid siis reedab ta teie oma õe ees, tsembeldab teie südametunnistuse roimariks ja Jennifer vihkab teid ning põgeneb teie eest kui katku ees.“

Nüüd purskas kõne Martini rinnast.

„Milline hirmus saatan te olete! Milline õnnetus on teid asetanud Jenniferi kõryale?“

Martini solvamine kihutas Liliase avameelsele vastusele:

„See saatan, kelleks inimene saab, kui

ta armastus tagasi lükatakse ja seda põlatakse.“

Martin teadis, et neiu nüüd oli olnud avameelne. Nagu pidalitõbise eest taganes ta.

„Lõpetame jutu,“ ütles ta jäiselt.

„Teie ei usu, mis ma ütlesin — armastuse suhtes?“

Ta oli Martini juurde astunud.

Tume puna tõusis Martini laubale.

„Teie ei pea seda sõna suhu võtma, miss Seyler,“ ütles ta põlglikult. „Teie taolised inimesed ainult määrivad seda ja ei tea, milline tunne see on?“

„Ometi, Martin.“ Paluv ilme seisis neiu kirglikul näol. „Tean seda, uskuge mind. Ma ei või teisiti. Martin — ma armastan teid.“

Ta seisis Martini ees, oli käed laiali laotanud ja esines oma imetaolikus ilus ja silmades peituva tulega kui lummutis.

„Martin,“ hüüdis ta, „Martin, kas ei kaalu ma sul tosin selliseid blonde neiuisid üles?“

„Teie käite tuju järele, miss Seyler,“ vastas Martin külmalt ja pöördus.

Aga Liliast hoidis teda tagasi.

„Martin, meil on palju ühist, me kuulume kokku. Kas te ei tunne? Oleme määratud teineteisele. Mina võin võidelda vaid sinu öla kõrval — sinuga — sinu eest, jah, jah ja veel kord jah,“ ütles ta ähkides, unustades kõik konventsiooni. „Ja ma saan sinu pärast võitlema — kõigi käesolevate vahenditega, enne kui ma sinu sellele rumalale tüdrukule jätan!“

Ta oli oma pehmed käevarred Martini ümber pannud, rippus ta kaelas ja surus enda mehe laiale rinnale, mis ägedasti tõusis ja vajus. Ta nägi Martini nägu muutuvat pehmemaks, soojemaks, kuid mitte järelandlikumaks ja Martini hääl kõlas sügavana ja pehmena:

„Teie teete mulle liig suurt au, miss Seyler.“

Sõbralikult vähendas ta neiu pigistust.

Metsik viha valdas selle.

„Martin, kas teate, mis ma teile praegu esitasin?“

„Tean,“ noogutas Martin tõsiselt. „Andstage, aga teie raiskate oma tundeid mehele, kes neid ei vääri. Hiljem taipateseda isegi.“

Neiu lükkas ta enesest toorelt eemale ja mõötis teda sissetõmmatud kitsaste huultega.

„Nii, või siis see. Mina pole teile veel küllalt hea. Ürgmetsa mees . . . Paulil on õigus, aga . . .“

Ta kuulis samime, heitis enda välgukiiru-

sel, enne kui Martin teda sai takistada, maha põrandale ja kisendas kaeblikult:

„Paul, Paul, ruttu, aidake mind! See nurjatu tülitab mind . . .“

Vihase näoga tormas Paul nende juurde.

Teisest küljest ruttasid Jennifer ja Bevis ning kisendasid ärevalt:

„Paul! Paul!“

„See siga,“ karjus Paul, „on Liliasele minu nähes kallale kippunud.“

Ta tormas Martini ette ja võttis löömiseks hoogu. Kuid Martini käed tõusid kähku ja löid hoobi kõrvale. Siis kahmas ta vastasel käevartest kinni ja taandas ta võre äärde.

Martini rahu ja rahulikkus oleks pidanud Pauli hoiatama, aga ta oli kuumavereliselt tormanud võitlusse ja ei tahtnud loobuda. Ta vabastas oma käed teise käest ja tahtis Martinit nüüd lüüa. Kuid nagu raudklambriid võtsid Martini käed ta embusse ja pigistasid teda nii, et ta vaevalt veel suutis hingata, ja siis ütles ta, rahulikult nagu ikka:

„Teie olete tulipea, Paul. Olete sisse veetud. Nüüd aga olge rahulik ja — kaduge!“

„Mitte, ennekui teid teie käitumise eest olen karistanud,“ ägas Paul ja sihtis vastase põsele.

Nüüd muutus asi Martinile liig kirjaks, ta andis vastasele kõva hoobi vastu rinda, nii et see tagasi tuikus ja põrandale kukkus.

Nüüd astus Jennifer vahele.

„Paul! Kapten Sondes! Asi tuleb silmapilk lõpetada!“ käskis ta energiliselt.

„Nüüd mitte,“ vastas Martin eksitamata.

„Tema on õpetust teeninud ja parem on, kui ta selle kohe saab. Tema käitumine nõuab seda.“

„Mine eest, Jennifer,“ mõirgas Paul vihas lõkendades. „Pea sellele mehikesele kord näitama!“

Ta silmitses vastas põlgavast. Martini hoobid olid ta teinud ettevaatlikuks ja ta tahtis nüüd kõik oma meisterlikkuse selle jõu vastu välja tuua, valmis Martini löökide eest kõrvale põikama. Aga vaevalt oli tõusnud ja tahtis vastase kallale tormata, kui ta tundis ägedat lööki vastu oma lõuga ja ta silmad kirjaks läksid. Martini hoop oli ta paisanud vastu võret. Tuikudes tõusis ta jälle. Ta pea kohises ja kõik esemed liikusid ta ees, ainult mingisugune raske, massivne, neljanurgeline kogu ei tahtnud taganeda. See vihastas teda ja vihase härjana tormas ta selle poole. Kummardudes,

käsi kaitseks rinna ees, sihtis ta oma parema käega Martini kõhule.

Midagi tumedat tormas talle vastu ja uuesti leidis ta enese maast.

Martini jalad ei olnud kohalt nihkunud, nii ootas ta rahulikult uut rünnakut. Aga Paul lamas tummalt ja liikumatult, suu lahti, silmad kinni, seljal. Märgates, et vastane võitlusvõimetu, astus Martin tema juurde ja silmitses teda vaikselt. Tema silmis polnud ei tigidust ega võidurõõmu, aga ka mitte vähematki kaastunnet.

„Te vilets koer!“ kisendas Paul toibu- des ja pühkis veriseks löödud suud rätikuga.

„Tõuske ja korrake seda!“ kordas Mar- tin ja ta käsi haaras Pauli kraest kinni, tõstis ta üles ja seadis võre najale püsti.

Paulis oli vähimigi vastuhakkamisevaim surnud; nõtkuvail põlvil seisis ta Martini ees.

„On teil ebk veel midagi südame peal? Siis rääkige!“ küsis Martin paendumata valjusega.

„Usun, nüüd on küllalt,“ palus Jennifer.

Martin tegi, nagu poleks seda kuulnudki, ja rääkis edasi: „Noh?“ Ta andis Paulile minuti aega. „Siin on viisiks seda, kes en- nast teie-taoliselt ülal peab, täitsa põlvili suruda ja seda ma teen. Teie provotseeri- site seda juba hulk aega ja nüüd on vaja teile emalikku õpetust anda arusaamiseks, et siin on olemas vaid üks mees, kel siin õigus on käskida. Seekord pääsite veel ker- gesti, aga lähemal korral mina halastust ei tunne. Siin olen minu härra!“

„Mitte selle ulatuseni, et võite kaitsetuid naisi rünnata!“ protesteeris Paul Glen juba palju vaiksemini.

Martini kulmud kiprusid ja ta astus sammu edasi.

„Jah, lööge mu kui tahate surnuks!“ hüüdis Paul uuesti vihastades. „Aga niikaua kui minus veel sädegi peitub autundest, teen kõik, et naisi teie rünnaku eest kaitsta.“

Näis, nagu oleks tahtnud Martin teda purustada, kuid jõuetult vajusid ta käevar- red ja rahulikult, pisut väsinult, ütles ta:

„Teie peate veel tüki aega õppima, enne kui ennast segate võõrastesse asjadesse, Glen!“

Imestades raputas Liliast pead. Kui pi- kaldased ja imelikud need mehed ometi olid! Siin ei takistanud seisukord Martinit sugugi sattumast santi olukorda, ainult, et mitte kahju teha tema aule ja teguviisi paljastada. Kuna mõni naine sellist seisu- korda rõõmuga oleks kasutanud, kannatasid Sondese laadi mehed ennem süüdistuse all

kui et ennast kaitseksid. Kuid äkki tardus Liliast naeratus.

„Teie olete eksiteel, Paul,“ segas Jenni- fer jutu vahele. „Kapten Sondes ei tüli- tanud Liliast vähematki.“

„Aga — aga ma kuulsin ju karjatust,“ kaitstes ennast Glen.

„Aga mina kinnitan, et ta Liliast ei tü- litanud!“ kaitstes Jennifer kapteni au.

„Aga Jennifer . . . , ma ei mõista . . . “

„Mina räägin tõtt,“ kordas Jennifer rõ- huga.

Arusaamatult rändasid Pauli silmad Jen- niferilt Sondesile ja sellelt jälle Liliasele.

„Ometi, Paul, kuulsite õieti; mina hüü- sin teid!“ ütles Liliast tigidalt.

Nüüd taipas Jennifer, et pidi selgemini rääkima.

„Kapten Sondes ei teinud Liliasele mi- dagi, seda laske enesele minul ütelda, Paul. Vastuoksa, tema käitas Liliast kui gent- leman.“

Liliast kahvatas.

„Selle üle otsustamine jätke minule, ar- mas Jennifer.“

„Mina võin teie seisukorra kohta ka ot- suse anda,“ vastas Jennifer kõrgilt, „sest ma kuulsin, mis te kapten Sondesiga rää- kisite — samuti Bevis.“

Paul vaatas Bevisele ja see noogutas.

Lilian kisendas mürgiselt:

„Teie kuulsite vaid seda, mis teile näis olevat soovitatav teada.“

Ta oli kohkunud, sest ta ei võinud ai- mata, kuipalju teised sellest inetust stsee- nist teadsid.

„Võin korrata iga sõna, mis kuulsime.“ Jennifer vaatas Liliasele vihaselt. „Meil on palju ühist — kas te ei ütelnud nõnda, armas Liliast? Kas pean jätkama?“

Liliast kehtas oma ümmargusi õlgu.

„Inimest ähvardab igal pool kuulajate hädaoht.“

Ta rõhutas sõna „kuulajad“ inetult. Siis läks ta Gleni juurde, pani käevarre ta üm- ber ja ütles:

„Tulge, Paul, oleme vähemuses.“

Aga see vabastas enese ta käte vahelt ja silmitses teda suuril, mõistvail silmil. Siis pööras ta Martin Sondesi poole:

„Olin neetud eesel!“ tunnistas ta vaba- meelselt. „Palun vabandust!“

Siis läks ta üksipäi oma kabiini.

15.

K e e r d k ä i g u d .

Kui Glen, Liliast ja Bevis olid lahkunud, tulid Martinile mõned meeldivuseta minutid.

Jennifer jäi Sondesiga üksipäi ja takistas selle kavatsust laevalaelt lahkuda. Neiu oli nõu kõik nende vahel olevat jälle korda seada.

Kui ta, õrn ja sale ja hurmay, kapteni ees seisis, siis teadis Martin, et ta temale oma võõrdumise tõsist põhjust ial ei reeda.

Kas tahtis ta neiu kirjeldada Feltoni õiget loomu ja temale tunnistada, kes ta ise oli ja millist osa ta oli mänginud neiu poolvenna elus? Ei! Või tahtis ta tõr-kuda teekonda jätkamast? Ei — see oleks ilmutanud asjad, mille teadmist ta tahtis enesele hoida. Ta ei võinud midagi teha — ta käed olid seotud.

Jennifer asus otseteed asja sisu kallale.

„Mis on meie vahele tulnud, Martin?“ küsis ta.

„Mis te arvate, miss Daun?“ põikas Martin kõrvale.

„Juba see ükski on mulle ebaselge,“ ütles neiu tasa. „Veel eile öösel olin teile Jennifer, ja nüüd . . .?“

Martin seisis ta ees nagu karistatud poisjõmm ja ei saanud sõnagi suust.

„Kas pean ma teilt küsima tõtt?“ uuris neiu pehme, valusa naeratusena. „On see nii hirmus? Kas on jutt Liliast?“

„Kas Martin pidi asja lõpetamiseks üt-
lema jah? Kuid ei, see ajas Jenniferi edasi otsima.“

„Mis mind põhjustas? Nimetage seda minu pärast meie üldiseks disharmoniaaks,“ ütles Martin tuseselt. Toon pole selline, milline meie ekspeditsioonile vastaks. Ma leian igalt poolt vastupanu ja pean alatasa selle vastu võitlema.“

„Mis peab see tähendama?“

„Kas te siis ei näe,“ Martin muutus ärevaks nähes, kui ebatõelikult ta sõnad näisid kõlavat, „et meie vahele, teie kui suurlinna-elaniku ja minu kui ürglaane-elaniku vahele, meie huvidele soodsat ühismaad ei või tekkida.“

Jennifer astus lähemale ja vaatas kindlasti Martini kahvatanud näole.

„Teiste sõnadega: teie ei taha meie ekspeditsiooni enam lõpule viia?“

„Jah, seda arvan ma kõige paremaks,“ tuli pikkamisi ja vastumeelselt kaptenisuust.

„On see teie tõsine sõna?“

Tõsine! Martin oleks võinud naerda. Jennifer kahtles ta sõnade tõsiduse juures.

„Jah.“

„See on võimatu!“

„Pean sellegipärast oma soovi juurde jääma!“

„Aga kas te siis aru ei saa, et see või-

matu on?! Ka kui veel tuleks vastikuid juhtumeid . . . aga ma kinnitan teile, et neid enam ei tule, Martin. Kui tarvis, saadame Liliase Fogastas maale, aga meie peame oma reisi lõpetama.“

„Sellegipärast . . .“, algas Martin jälle, kuid neiu katkestas ta jutu.

„Martin, mis on teiega? Kurtmine pisi-asjade üle ja püssi käest viskamine pole ju teie viis! Martin, ma tunnen ju teid . . . Ütelge mulle, mis selle taga peitub?“

Kui õieti aimasid seda neiu tunded, ometi ei tohtinud ta ial kuulda, mis Martin teadis — seda vandus Martin salajas ja kui ta ka pidi valetama!

„Selle taga ei peitu midagi,“ kinnitas ta neiuale. „Lihtsalt ei tee ma seda enam kaasa.“

Jennifer kahvatas.

„Ja ainult sel põhjusel, et teil selleks enam tuju ei ole?“

„Ainult sellegipärast!“

Martin otse kiskus need sõnad enese suust. Jennifer hingas nii ruttu, et see kajas peagu nuutumisena, ja pööras kõrvale, et Martin ta valu ei näeks. Piinarikka pausi järele ütles ta lämbuva häälega:

„Mina ei taju, mis asi teid sundis nii ruttu oma arvamist muutma. Teie ei taha seda mulle reeta ja minul, minul pole õigust teilt seletust nõuda. Aga teie ei või meid siia abitult maha jätta, kapten. Kui te meid ise enam ei taha edasi viia, siis peate meile muretsema mehe, kel vähemalt tüse kvaliteet on. Kas on võimalik sellist asemikku leida?“

„Seda võime katsuda.“

„See on mulle liig ebateadlik! Kas usute, et võime siit leida mõne mehe, kel on teie teadmised ja oskus?“

„Ei!“

„Kas me võime minu poolvenda ilma võõra abita päästa?“

„Ei!“

Neiu astus just tema ette.

„Kas arvate kõige selle järele, et meil võimalik on teist loobuda?“

„Teie võiksite reisi katkestada,“ andis Martin nõu ja teadis neiu vastuse juba ette.

„Ei ialgi! Minul on venna vastu püha kohus. Ja kuna me edasi reisime . . .“

. . . ja kuna neiu tahtis edasi reisida ja oma otsust ei muutnud, siis ei võinud temale muud nõu üle jääda kui kaasa minna. Ta ei võinud neitut ükski ürglaande jätta ja hädaohtude kätte anda. Ohates pidi Martin tunnistama, et seisukord oli temast kange-
gem ja teda sundisid naisest, keda ta ar-

mastas, mitte lahkuma, vaid tema juurde jääma, kui tõde Feltonist nad jälle lahutas ja temast Jenniferi silmis tegi põlgamist-vääriiva mehe.

„Kuna teie reisist ei taha loobuda, siis pean küll oma sõna pidama,“ ütles Martin väsinult. „Ma viin teie Fogastasse!“

Nüüd oli ta Jenniferile juba teist korda sõna andnud. Ta ei võinud teda hätta jätta. Ta pidi oma suurema vaenlase, Feltoni, päästma, Feltoni, keda ta aastaid oli otsinud ja hukutada tahtnud. Tänuks selle eest muidugi laimas Felton teda õe ees, kes ta siis kui kärnase koera enese juurest minema ajas.

Ja ometi oli ta nõus ja võttis oma elu suurima valu enese peale. Saatus tahtis seda nii.

16.

S e o t u d k ä e d .

„Kui „Evelyn Hope“ Fogasta ees ühe väikesse linna sadamasse ankrud välja heitis, muutus Martinjälle tujukaks, tulitavaks ja õigust nõudjaks, nagu Liliast ütles. Ta keelas reisijail maalemineku ja palus neid endid nii vähe kui võimalik näidata.

Ta kauples isiklikult puuviljakaubitsetega, kes tahtsid laevale kippuda, ja läks siis linna, pärast kõigile meelde tuletamist, et nad laevast ühelgi tingimusel ei lahkuks.

„Tema käitub meiegakui õpetaja õpilastega,“ nentis Liliast ärevalt.

„Igatahes teab mispärast,“ kaitses Paul kaptenit. „Kahtlemata tegutseb ta vaid meie kasuks.“

„No vaata! Teiegi olete siis juba üle läinud vaenlase laagrisse!“ nentis Liliast vihaselt. „Muide, tehke mis heaks arvate — mina temale küll ei allu! Mina lähen linna, kust midagi tahan osta, ja keegi ei või mind selles takistada!“

„Usun, targem oleks kapteni korraldusi täita,“ hoiatas Jennifer.

„Mina ei võlgne kellelegi sõnakuulmist! andis Liliast lühikesest vastusest.“

„Kuid kapteni, meie juhi kõva käsk on laevalt mitte lahkuda,“ ütles Bevis mõtlemiseks.

Kui neile poole tunni pärast teatati, et Liliase kabiini tühi olla, siis teadsid nad, et peavalu, mille põhjal Liliast kabiini läinud, oli olnud vaid ettekääne, et ta oma kavatsuse saaks läbi viia.

Ta oli kahele dagole altkäemaksu andnud ja nad olid ta maale sõudnud. Kuid ta oli vaevu pool tundi ära ja kõik rõõ-

mustasid, et ta enne Martini tulekut jälle laevalael viibis.

„Stinge linn,“ jutustas ta. „Kui Martin sellest ainsagi sõna oleks rääkinud, ma ei oleks tõesti mitte maale läinud. Tema hirm oli veidi liialdatud, sest selle linna elanikkude poolt pole midagi karta. Nagu näete, pole mind rünnatud ega röövitud ja ma usun isegi, et mind sisseostude juures palju ei tüssatudki.“

Kui Martin pool tundi hiljem ilmus, olid ta esimesed sõnad:

„Kas keegi teist käis maal?“

Ta hääl ei kuulutanud head.

Järgnes rõhutatud vaikus. Siis teatas end Liliast.

„Jah, mina olin nii vaba.“

„Nii — minu keelule vaatamata!“

„Mina ei kuulu teie meeskonda,“ vastas Liliast trotslikult, „ja ei lase oma isiklikku vabadust kitsendada.“

„Hea küll — nagu soovite!“ Sondes vaatas talle ähvardavalt silma. „Siis on meil teid tänada, kui meid homme vangistatakse. Aga veel varem — veel tänavõime oodata sadama põhikihi külastust, kes meie paljaks riisuvad ja tapavad! Ja nüüd — tundke rõõmu, miss Seyler!“

„Nähtavasti on teil viisiks oma mõtteid ainult melodramaatilistes toonides väljendada!“ ütles Liliast igavust tundes. „Ja see kõik tohiks olla minu süütu jalutuskäigu tagajärg?“

„Teie võtsite kaks minu meest kaasa, kuigi teie, kui oleksite hetkegi järele mõelnud, pidite nägema, et minu soov oli minu mehi mitte siinse rahvaga lasta kokku saada. Kuna teie süütu jalutuskäigul viibisite, ootasid dagod sadamakõrtsis teie tagasitulekut. Need mehed on dagod ja sellepärast lobisevad nad meelsasti. Nõnda jutustasid nad inglise miljonitõpparijast, kes meie laeval on, ja teatasid ka meie seiklusest Cipriano ja Pascobasega. Nende lobisevate meeste ümber istusid teised, imedes selle muinasjutulise loo teateid enestesse, ja lugu levines kulutulena. Pärast kella kolme teadsid ametikohad kõik ja homme tulevad nad meid nüüd vangistama.“

„Loba!“ Liliast tegi põlgliku näo. „Teie räägite sest linnast kui neljakümne varga linnast.“

„Ainult selle vahega, et siinseil varastel on kasutada kõige moodsamad relvad,“ parandas Martin lõikavalt. „Teid vangistatakse ja lastakse vabaks alles kõrge kauts-

Järgmises numbris hakkab ilnema uus romaan

Meeletu mees.

See mees, kes esimesest ja õnnetust abielust hirmsasti haavunud, abiellub teist korda ainult joni ja sellepärast, et ta lapsel oleks kasvataja ning ta majapidamisel juht; tegelik eluteeb Saulusest varsti Pauluse. Kuidas see kõik sünnib, millistel keerdkäikudel see kõik areneb, seda jälgib lugeja kõige suurema pingutuse ja hõviga, sest kirjanik oskab järgnevaid sündmusi väga haaravalt kirjeldada. Milliseks vahekord lõpuks kujuneb, saab lugeja teada juttu lugedes.

joni vastu, pärast teilt sissenõudmist kõiksugu makse sadamaksu jne. näol.“

„Ja oodatav rünnak?“ küsis Jennifer heitunult.

„Need päevavargud on teateid saanud teie rahast ja nüüd peavad nad nõu üksik-asjade üle.“

„Kuidas te seda kõik nii ruttu teada saite?“

„Kuna ma viibisin oma sõprade juures, jõudis kuulujutt juba sinna ja mind hoiatati . . .“

„See oli nendest hea,“ tunnustas Glen kiitvalt. „Mis kavatsete nüüd, kapten? Asja ei saa ju enam olematuks teha.“

Mehed vaatasid üksteisele kindlasti otsa, siis nad naeratasid — ja see naeratus kõrvaldas nende vahelt kõik arusaamatused. See oli nagu käepigistus, lubadus heaks seltsimehelikkuseks.“

„Tõrjume nad minema. Sellepärast avaldasin ma ka juba mõtteid, et homme kell kaheksa läheme dokki — see kaitseb meid dagode rünnaku eest.“

„Mis saab siis minu poolvennast?“ hüüdis Jennifer murelikult.

Martini nägu tusanes äkki, kuid tehtud loomulikkusega vastas ta:

„Ronald Buckingham ei viibi õnneks enam Fogastas, kuidas mulle mu sõbrad teatasid.“

„Mis — kus — kas on talle midagi juhtunud?“ Jennifer kahvatas.

„Ei, ta on terve. Ta viidi vaid teise vanglasse — Senzalasse. See linn seisab mägede taga, selle jõe alguses.“

„Aga — me võime ometi sinna pääseda!“ küsis Jennifer murelikult.

„Jah, kuid sellest saab raske töö, kuna me nüüd, mil oleme tähelepanu äratanud, sinna otseteed ei või minna, vaid peame minema läbi dshungli.“

„Kas jaksame Ronaldi sealt päästa?“

„Mõnes suhtes on see seal veel hädaohutum kui Fogastas, aga kuni sinna jõuame..“

„Küll me sihile jõuame,“ vastas Jennifer täis lootust.

Martin noogutas. Ta pidi kõik hästi tegema, jehkki Jennifer teda hiljem põlgas. Taganemist nüüd enam ei olnud.

„Aga kuidas pääsete siit?“ küsis Jennifer sügavais mõtteis viibivalt kaptenilt.

„Üsna lihtsalt. Niipea kui ilm pimeneb, laseme endid voolust alla ajada ja lahkume umbes kell kolm hommikul „Evelyn Hopelt“. Minu sõbrad teavad seda juba. Mõned usaldustväärivad mehed ootavad meid ühes veeloomadega teatud kohas ja saadavad meid meie käigul. Ma loodan, et meie kavalus õnnestub ja meie vaenlased eeldavad, et meie laev tagasi sõitis merele, seda enam, et ma „Evelyn Hope“ tõepoolest sinna juhin.“

„Ja meie kõik peame teid saatma?“ küsis Liliias.

„Kui teil selleks julgust on.“

„Mina tulen teiega, Martin,“ ütles Jennifer.

„Siis pean küll minagi selle tantsu kaasa tegema.“

Liliias vaatas Martinile suuril silmil näkku.

Martin teadis, mis see pilk ja sõnad tähendasid. Miss Liliias ei tahtnud loobuda vaatamängust, kui Jennifer Martiniga lõpuarvet tegi — ta pidi oma tigeduse viljast roõmu tundma. See oli ta kättemaks tagasilükkamise eest.

Oli jõudnud õhtu. Suured pilvevallid katsid taevast; sadas peent vihma ja see mattis kõik oma hallusse. Kell oli juba üksteistkümmend. Siis siras äkki ähmane tulepaiste läbi vihmaloori.

„See on signaal rünnakuks.“

Martin naeris tasakesi oma ette.

„Tuli mäelt?“ küsis Bevis.

„Ei. Mäel südati üks maja.“

„Maja?“ kajatas Bevis kohmetult.

„Jah, see on siinsete nadikaelte vana trikk, et seda jultunum oleks rünnak. Seega juhivad nad tähelepanu oma tegudelt kõrvale,“ õpetas Martin.

(Järgneb.)

Võõras preili.

Saksa kirjanik **Wilhelm Schäfer.**

1

Mõne aastakümne eest, kui Lahnecki lossis hakid veel segamatult pesi ehtasid ja harva keegi astus nõgestele lossiõuel, tuli Kapelleni poolt sõidukis preili rohelises looris, kes juba lootsikust vaimustatud pilkudega oli vaadelnud ahervart ja udu-
sest hommikupalavusest hoolimata kohe üles äkilisele mäele tõusis. Kus täna on trepp mitmesaja astmega, oli tookord veel kivine viinamäeterada, mis lõpuks kadus umrohu ja põõsaste võsastikku, nii et igaüks teed uuesti pidi rajama. Nii jõudis võõras preili punasena ja tulisena väravasse ja oli üleni kaetud ämblikuvõrkega, kuna juba oli sügis, mis Rheini ääres tuleb peale auru ja sumedat suvekuumust uduste hommikute ja selgete päevadega. Ta läks algul tagumisse lossiõue, kus veel võis tunda teenijate elamute ehitusviisi välismüüride prügijoontest, ja leidis siis alles tee teise lossiväravasse, kus müürid veel seisid tähdajade aknaaukudega.

Sealsetes nõgestes ja põõsastes oli jahe vari ja nad hoidsid õue niiskena ja talle tungis sääskede parv nii ägedalt kallale, et ta rohelise loori alla lasi ja, kahe käega kaitstes, kiirelt kõrge lossitorni kitsasse sissekäiku põgenes. See oli viienurgeline nagu on mõnikord vanad tornid ja nii paksude seintega, et trepp sees nagu kitsas koobas ülespoole viis. Läbi kivilukkude langes here valgus; kuid oli sajandite jooksul seintelt prügi nii tugevasti maha varisenud, et ta jalad vaevalt leidsid trepiastmeid. Kuigi ta tundis õudust, läks ta ometi julgelt läbi ja jõudis esimese korrani, kus kõik oli maha põlenud ja ainult veel mustad tammepalgid teise trepikojani juhtisid, mis jälle kitsa sissekäiguga meelitas seiklustele. Ta kobas müüri najal edasi; ja astudes niiviisi igakord südameklõppimisega poolenisti söekspõlenud pal-
kidel üle sügaviku ja

jälle kitsal keerdtrepil läbi paksude müüri-
riseinte, jõudis ta viimase osani, kus trepp vabalt müüri najal ilma tugipuuta viis platvormile. Seal ei suutnud ta enam, kuna see talle oli liig pead pööritav, ilma käsipuuta väikeseid astmeid üles minna. Kuid läbi luugi langes päevavalgus heledasti ta peale; nii lähedal sihile ei tahtnud võõras preili enam ümber pöörda ja julges mõne katse järele viimast, hädadohtlikku käiku.

Talle näis kohe, et kiviastmed enam kindlad ei ole, kuni ta veri oli liig ärritatud; ta arvas veel, minnes kiiremini, et ta oma jalad kõiguvad, kuid viis astet enne sihti ehmatus ta liigendesse kargas. Ta tahtis viimase hüppega üles jõuda, haaras ka ülemisest kiviservast kiinni, enne kui kukkus: juba langes kõik ta all kokku ja kuna ta, hirmust poolsurnuna, lebas kõhuli torni rohuga kasvanud platvormil ja jalgega enam mingisugust tuge ei leidnud, mis rippusid kaalupommidena kuristikku kohal, kuulis ta juba kive tumeda mürinaga piki palke ja seinu sügavusse kolisevat.

Ta tahtis naeratada, nagu unenäos veel naeratada tahetakse, kuid leides kivide pragude pidet kinnihaaramiseks, roomas ta

Taltsad metshaned.

Pildistanud A. Böhle, Berlinist Voigtländer-Skopariga.

loomana põrandal edasi, leidis põlvedega vastupanu, tõmbas jaladki järele ja heitis küljelt seliti, kindel, et nüüd oli täielikult päästetud.

Siin üleval tungis sügispäike tugevamini läbi udu; ta tundis ta soojust, kui ta peale minuiteid täis meeleuid hirmukujutlusi — et kivipõrand sisse langeb ja temaga kogu torn — end ohkega püsti ajas, toetudes enne ühele, siis teisele käsivarrele. Ta vaatas kartlikult tumeda augu poole, mis talle peaeagu hauaks oleks saanud, leidis lõpuks julguse end põlvili ajada, surudes käed kõvasti põksuvale rinnale; ta pidi naerata-ma, et tema, võõrdunud lapsepõlve usklike-kuselt, nüüd põlvili ja ülevoolavas tänu-meeles nagu palves istus; kuid jäi ta nii-viisi õnnelikuna, kuni ta käsivarred iseene-sest maha langesid ja pinevus lõpuks järele andis.

Nagu hiir tornis vangistatud, mõtles ta, ja astus pead raputades servale, kus pare-mal ja vasakul tornisakid väljavaadet raam-simid. Torn oli kõrge, ta nägi lossioüe poolikuid katuseid ja pimedaid auke süga-val enese all, vaatas üle äkilise metsa- ja kaljuserva alla Lahni, mis siit oli kiviviske kaugusel, nägi Niederlahnsteini maju tei-sel kaldal mänguajadena rivistatuina, nägi viinamägesid ja sügiskirjuid metsi, nägi sädelevat Rheini, mis Koblenzi suunas kad-us uttu. Vaade oli nii rikas ja kõik sü-gisvärvid paistsid sinises õhus nii ilusaina, et ta silmad hurmas mööda vaipa jooksid. Kuna hädaohu mõtted paljundusid. Ta taht-is seda enesele salata nagu, oleks kõik ai-nult hullumeelne unenägu, läks lõunaserv-ale ja nägi üle lagendiku lainelisi Tau-nuskõrgustikke päikese lõomas, nägi ka läänese renoveeritud Stolzenfeli metsaga kaetud mäetipul kleepuvat: kuni ta lõ-puks — ehmunud oma argusest — astus luugi juure.

Algul ügüd ta silmad, päikesest pimes-tatuina, ainult pimedust, kuni ta, ettevaat-likult maha põlvitades, nägemise harjutas maha auguga ja siis kaua oma saatuse põhja alla vahtis: kui ei tulnud inimabi väljaspoolt, ei saanud ta ise enam alla, kuna kõik astmed olid murdunud ja kuna hüpe alla esimestele palkidele üle koleda kuristikku vaevalt kassilegi oli võimalik. Mitte nutta, mõtles ta, ja pidi silmad sul-; ena, kui tahtis taeva vaadata, mis virven-das sinakalt; ta naeratas veel kord oma hirmu üle. Kuid ta tundis, kuidas õudus, mis ta jalge all hirmsal müriinal kuristikku oli langenud, nüüd jälle mustavast avausest

kerkis. Ta astus värinal sakiservale tagasi ja ei märganud peaaegi isegi, et karjus, siis valjemini, veel kord, siis täies hirmus nii kõledalt ja lõikavalt, et vaikis ehma-tusest ja siis — too võõras preili oli muide nii vahva — veel kord naeratas.

Kuid ehmatus selle karje järele, milles esimene hirm tagant järele vallandus, ei kadunud tast nüüd enam. Ta tundis, et ta oli jäänud temaga üksi ja ei leidnud teed inimeste juure; all müüridel häälitseid linnud, mingisugune aurik teatas helista-misega oma päralejõudmist Oberlahnsteini, kuski mürisen rong: kuid kõik ujus min-gis kauges inimkäras, mis kitsast Lahni-orust tõusis lõhnana, nii hõrendatuna val-guses ja õhus. Algul oli see viha, et ta oli niiviisi ära lõigatud inimilmast, kuigi kõik elamud ja tänavad lahtilöödud raamatuna avatud olid — ta rebis rohelise loori ära ja keerutas seda, kummardudes kaugele sakkide vahele, mitu korda alla — siis hä-bitunne, et ta nii kiiresti kaotas daami mee-lekindluse, siis kindel teadmine, et roh-kem kui daam oli kadunud: kuni jälle elu-julgus võitis ja ses seikluses unenäotaoli-selt imelisest lõpust röömu tundis, mida talle igatsus paljude piltidega maalis.

Siis kuulis ta kirikutornis kellalööki, vaatas kella, mis oli kuldne ja väikese muna kujuline, ja märkas, et kõigeks mitte veerandtundigi vaja ei oleks olnud. Ta arvu-tas, et niiviisi veel nelikümmend veerand-tundi kuni ööni kuluvad, et peab kannat-likult ootama, ja istus esimest korda peale õnnetust maha, selg vastu sakiserva. Nii tundis ta, kui surmani väsinud ta jalad juba olid; ta sulges hetkeks silmad ja kuu-lis kõrvus muusikat, mis nagu edasivoola-vad mõttedki ikka sama käiku tiirles; ta juurdles selle kallal, mis see võiks olla, ja lasi mälestust kontsertel, valgustatud saa-les täis heledaid riideid, kuid ka vaiksetes tubades klaveritega otsida. Ta ei leidnud seda, kuid tundis, mis tas iialgi varem ei olnud liigahthanud: kui ilusana, kui võrra-tult ilusamana see tas seisis, kui iialgi loo-dusmulje talle oli olnud. Ta sulges silmad kõvemini ja mõtles välktaoliselt, kuidas ta unistus iialgi seiklust teisiti kui inimestega oli oodanud, kuidas loodus, mille võimuses ta nüüd oli, alati kõiges, õhtupunase, koera silmas, hämardumises ja lõunarahus talle õudne oli olnud.

Ta külmetas, sest istus sakiserva varjus ja tuul puhus talle kuklasse; ta istus tei-sele poole, kus nägi lagendikku, millesse rippusid vanade lossiaedade umbrohukõrbed.

Ta raputas pead, raputas väga selgelt ja ütles ei, nii et ehmus ja enam naeratada ei suutnud. Kuid ta tahtis meelestada lõbusat muusikat; juba tuligi valss, mille helidel ta jalad mitmel korral tantsus rõõmsad olid olnud. Ta vaatas jalgu, mis olid nüüd tugevais kingis ja mõtles, et mehed heameelega ta väikeseid kuldkingi olid vaadanud; nii tulid ka tantsijad, üks teise järele, mitmest kohast, nagu ainult unenägu nad koos toob, ja nende seas ei olnud ainsatki, kellele ta oleks lähemale astunud, ehk ainult üksikud vähesed. Ta lasi neid, kes endid ise olid esitlenud, nüüd järjekorras ette astuda, mis talle meeldis, tõreledes naljatavalt, et ükski teda ei vabasta, ka too mitte koolipoisimütsis, kellega ta ainult paar korda lapsena oli uisutanud ja kes ainsana kõigest ta suule suudlustega lähedale oli tulnud.

Nüüd teadis ta äkki, et ei võinud surra, kuna tundis elust alles noorust ja kuna talle alles tulema pidi, milleks ta saja öö unenägudes ja vaiksete päevade igatsuses paela oli pununud, mida ta kord kellegi kaela tahtis riputada ja mis muidu oleks kärisenud — ta pidi naeratama, jälle naeratama ja peaegu naerma, nagu tänatakse kingituse eest: et alles see pilt talle meele tuletas, et tal oli ju riideid lõhki käristada ja paeltest ahel punuda, tugev ja pikk külalt, et jõuda ülemistele palkidele. Kuid ta ei tõusnud veel mitte, kuna õhtuks oli veel palju veerandtunde ja kuna ta rahulikult võis oodata päästjat, kuigi ehk tööpoolest jäi ühe öö oma seiklusega üles torni. Kui ta selle sõna ta imelise kõlaga oli mõelnud — ta märkas, kuidas mõteterivid sõnadega vormusid, mis pärlikettidena ta huultelt mööda tõmmati, kuigi ta ei lausunud ainustki sõna —, ärkas tas ta tütarlapsaastate igatsus ja ta imetles, mis esemed ja pildid tast olid võrsunud, milles ta päeval ja öösel nagu tõelikkuses võis jalutada. Ta mõtles, et surm ei ole midagi muud, kui meelte, silmade ja kõrvade eksitamistest vabastatuna, ikka sügavamini sellesse muinasloomaailma sees vaibuda.

Ta naeratas juba jälle. et ta kartus surma ees igatses surma sarnaste mõtetega, ja süvenes nüüd vapralt sellesse surmamõttesse: et ta ise siis enam miski ei ole, ka mitte enda sisim sisu, et elemendid, mis ka nüüd ta veres ja hingamises keerlesid, ta täielikult oma võimusesse võtsid, et pärgadega kaetud künka all — mis mädanesisid nagu temagi — kirstus, mis hakkas kõdunema, ta käed, ta silmad, ta ajud aeglaselt

vedelaiks muutusid. Nüüd tundis ta esimest korda, et keegi ei suuda oma surma kujutada, kuna veel oma liigendite kõdunemist soovib tunnustada.

Tornil läks palavamaks; kuid kasvas uus vari seal, kui siin üks haihtus; ta mõtles, et peab nüüd kella osutina ringi käima, kuni möödub see päev. Nii vaatas ta jälle kella ja märkas, et teisest veerandtunnist veel kolmandik ei olnud möödunud. Päike kõrvetas, nüüd teatas end janu: seal langes teistkordselt surmakartus ta peale, et peab nälgima ja janunema.

Ka see kartus ei jätnud teda nüüd enam, kuid ta tõusis ja vajus voogudesse tagasi, milles ta mõtted vapruse ja arglikkusega, viha ja häbi ja hirmu ja naeratusega ujusid. Kuid ta hakkas kannatama, kui ta huuled nagu palavikus kuivasid ja kui ta keel varsti valusaks muutus, kui tahtis huuli niisutada. Ta käis ringi ja istus, ta seisis ja keerutas rohelist loori, mõnikord karjus ta ka, nii kõledalt, et veri ta pead ähvardas lõhkuda: kuid õhk võttis kõik ta suust ja lasi selle ilma kajata ühes inimilma kauge käraga hõrendatud ruumi kerkida. Nii hakkas ta juba peale lõunat oma kleiti ribadeks käristama, kuigi naeratas palju kordi ja käsi ehmunult puhata lasi; ta teadis nii täpselt, et see ei võinud kasu saata, et see ei ulata kõieks kuni sinna alla ja et kui see ulataks, tal puuduks julgus end alla libistada, et ta peaks kergemaks siin väljas sügavikku ja kindlasse surma karata.

Kuid ta ei karanud, ainult mõtted kihutasid päästmise võimalusi. Kas ta mõistus nad ka kõik kurvameelselt või vihaselt eemale tõrjuma pidi, mida paratumatum näis ta saatus kesk toredat maastikku, mida ta oli vaimustusega vaatama tulnud, surra julmalt mustas aavauses, mis ootas teda lahtise hauana: seda kindlamini kasvas tas ka lootuse tuum, et ei olnud võimalik nii surra, et ta ometi veel pääseb mingil viisil ja kuigi see lõpuks oleks mingisugune ime.

Ja ainult päev ta ümber läks oma käiku, ta ei aidanud teda, kui inimesed ei aidanud; ta lasi päikesel tõusta, et sakkide varjud lühemaks muutusid, ja lasi neil aeglaselt jälle kasvada, ta sulatas viimase udu oma selges õhus ja kasutas paar tundi selleks, et oma vaipade värve ümberringi üle maalida, kuni tuhandete sekundite igavikkude järele hämarus ta leekidesse segas halli. Ta lasi inimkellasid enese all oma aegade järele lõunat ja õhtupoolt kuulutada ja suitsusambaid korgivinnadena hõredasse

õhku tõusta; ta lasi tulesid kumada, algul teravalt ja kahvatult, siis tugevamini, kuni nad pimedusele väarikaks said, sa lasi laululindel põõsastes vaikida ja öökullel ümber müüride lehvida, lasi põldudel kodujänesid kisada ja kära ja tulesid aeglaselt sügavas öös kaduda; ta lasi tähti tõusta nende mõistatusliku valgusega, kuni lõpuks kuu kohutavas suuruses vallandus mustalt metsaservalt. Ta lasi võõra preili, kes himukana inimseiklusile ta piirkonda oli tulnud ja ammu surmahirmus maas kükitades meeled ta kohutavuse ees oli sulenud, armulikult sügavasse unne vaibuda, milles unenägu hirmusid lootuspiltidega segas ja talle surma esimese õpetuse andis, et inimene ainult oma inimlikkuse suljetuna looduse olemuse välja kannatab ja et igatsehele parem surra oleks, kes ei või ta eest oma hinge kaitsesse tagasi tõmbuda.

Küünlavalgus kandis hoolt, et samal ööl Koblenzis vana inimlaps silmi sulgeda ei tarvitsenud. See oli preili tädi, kes teda lõunaks Stolzenfelsist tagasi oli oodanud ja nüüd läbi kartliku õhtupoole õhtuks metsikusse muresse oli langenud; närtsinud eideke, kes ainult haigetoolis tänavale pääsis ja ehmatuses abituna lebas. Ta vahetas küünlaid hommikuni ja tundis palavikutaoalist ärevust, kui hiline sõiduk ta lootuse tiibu kaeblikult tõstis. Talle oli preili reisisil usaldatud ja ta silmis, mis jooksid meeletiselt väikese võõrastemajakambri seinu mööda üles ja alla, et ikka jälle jõuetult alla langeda, seisis mõte: mis võib inimene teisele olla, kes ta käe lahti on lasknud ja ta silmade ringist on läinud? Seal ehk uhub teda ammu külm Rheinivesi, mis kohiseb all laevasilla juures, kuna mõtted ootavad, et ta astub uksest sisse. Inimene, kes meie juurest läheb, on ka surnud, ja meile algab uus elu, kui ta tagasi tuleb; ja ainult sellepärast, et see tihti on kordunud, oleme küllalt külmaverelised, et toe teda.

Veel ei olnud ta vanemaile midagi teatanud, kes all Westfalenis mureta magasid; ennekui neid äratas koidul telegramm, et nad peavad oma last otsima. Kui nad siis tulid lõunarongiga, segased ja lootes otsivate silmadega, oli teade traaditeel küll juba igale poole saadetud, et Kapelleni juures on kadunud võõras preili; kuid Kapellenist üle Stolzenfelsi kuni Kückkopfeni ja sealt Mooselini jooksevad teed risti ja rästi metsis, läbi niiskete kuristikude ja üle päikesepaisteliste mäenõlvade: igat neist võib inimjalg leida teed Rheini äärde alla, kui tahab koju teiste inimeste juure, kuid igatiüks on põõsaste, sõnajalgade, hek-

kide peiduurkas, mille läbiotsimiseks tosin silmi on liig vähe. Nii möödus üks murelik päev otsimisega ja kolm vana südant kannatasid väljakannatamatult, kuna ümberingigi kaastunne ja uudishimu kuni naljadeni läks. Sest kuna preilit ta rohelise looriga nii mõnigi oli näinud, kuidas ta vaimustatud rändajate salka oma erilise pildiga oli kaunistanud: siis ei uskunud ükski õnnetusse, enne kui oli pilkavalt mõõtnud armuseikluste ringi. Noor hobune ja ilus laps perutavad pigemini kui kukuvad; leidis joogivendi, kes tahtsid kavaleri oma silmadega näinud olla.

Kuna ka laevnik kätte saadi, kes ta Oberlahnsteini oli toonud, kus peatuvad aarikud, ja kuna sellele võõras preili kohe kahtlane oli paistnud, siis juhtus, et nii mõnigi ta vanglat, Lahnecki torni, silmade ees nägi, kes kujutles romantika ohjeldamatut vabadust saatuse kõigi tagajärgedega nii noorele preilile ja ainult seda pilku ei heitnud, mis selle elu janu ja palaviku koldustest kergesti oleks päästa võinud.

Ja ka vanemad, petetud ja pettunud esimesest ehmatusesest — kuna nad ei tahtnud uskuda, et kohmetu õnnetus neilt nende lapse on võtnud —, mõtlesid nüüd ta unistusile ja igatsusele ja ei otsinud juba kolmandal päeval mitte enam metsis. Nad otsisid väljas maailmas — nii võõrad on vanemad oma lapse suhtes, mis ei seisa nende silmi ees — ja ei aimanud, et inimkära ainult kord orus vaikida oleks tarvitsenud ja kõik oleks metsikut karjet Lahneckilt kuulnud, kus talle, ainuüksi võõrale preilile, silmad enam kasu tuua ei võinud, kuigi ta nägi rikast maailma oma jalge ees ja inimesi selles, ka sarnaseid, kes teda otsisid ja kõiki, kes valmis oleks olnud teda päästma.

Nii salatige oli ta saatus, et üks teda silmas ja teda ei aidanud, pidades appihüüet hõiskeks. See oli noor tööline, kes Lahni orus teisel õhtul kaevandusse läks. Ta nägi loori hõljuvat ja kuulis ta karjet ja viipas tusaselt mütsiga, minnes edasi. Ta oli juba mõnikord kibedusega kuulnud, et nad teda hüüdsid rõõmsal rändamisel, kelle samme igapäise töö sundus kaevandusse juhtis, kus pidi kaheksa tundi hõbedat kaevama, mis sarnased inimesed pärast kergemeelselt välja andsid. Ta ei teadnud midagi võõrast preilist, keda otsisid Kapelleni elanikud, kuna ta magas päeval ja sõitis öösel kaevanduskoopasse. Ainult kui ta hiljem kuulis, et Lahnecki torni trepp sisse on langenud, segunes see tas muinaslooga, mida tundis lapsepõlvest

saadik: et igal õhtul Montabaurist tuleb junkur, et külastada kallimat Lahneckil, kui selle loor märguandeks tornitipul on lehvunud. Kord olevat ta kõrgevee ajal Lahnis ära uppunud ja sellest ajast saadik seisvat ta preili vaim õhtuti üleval tornis ja viipavat looriga kuni Viimasepäevani.

Et nüüd muinaslugu jälle ringi käis, kuna vanemad ikka veel Rheini kaldail maailma kadunud preili järele läbi otsida lasid, siis juhtus mõnikord, et muinaslugu harutati sama laua ääres, mille taga kõneldi võorast preilist, kuid paksudes inimpeades ei karanud iialgi mõte ühest peast teise. Nii läks elu tuhatkordselt torni ümber toidule, lõbule, kirgedele inimolevuste mõtetele järeleja mängis õhtul muinaslooga vanast õnnetusel, kuna uus sellega õndselt segunes. Sest kõrgeletõstetud käsivarrena hoidis torn algul päevi, siisnädalaid, kuid, aastaid tormidele ja ja päikesele oma ohvri vastu, ilusa inimpreili, kes päeval ja öösel oli saanud lindude roaks.

Ka vanemad Westfalenis ja vana tädi unustasid lõpuks metsiku valu igapäisustes, ainult mõnikord öösel, kui õö ja tormid kambri ümber käisid, kui unetus küünla lõkendusel surmakaarte eluga segas pettumuse ja väsinud kibeduse mänguks, ärkas tihti ühe

tütarlapse elu küsimusega, millele keegi ei suutnud vastata. Kuid küsitud viis surm minema — esiteks isa halli põskhabemega, siis kahvatu ema ja alles viimasena vana, närtsinud tädi, sest see oli talle kindel — ja nende saatuse võõra preili oma juure pani; nii et elas ainult veel muinaslugu, milles oli jutt rohelisest loorist, mida mõnigi tormiga heledail, kuivalgeil õil Montabauri junkrule nägi viipavat.

Kuni ka vana muinaslugu uue pärast pidi surema; sest kui paljude aastate järele Lahnecki loss renoveeriti, kuna romantika inimesi ajas tas eluaset võtma ja kui redelitega tornile roniti: lebas sellel peenete mõõtudega luukere, mis hoolikalt, nagu ööks, kingad enese kõrvale oli asetanud ja ainult riidehilbud olid tormid laiali kandnud, nii et jäänused kleepusid vanade sakiservade küljes; alla torni aga rippus veel tükk köit, mis oli hoolikalt punutud keerutatud riideribadest.

Nüüd kahvatus muinasloo kuju ja elas uuesti võõras preilis ja sai ilmsiks, kuidas inimkonna saatused kaugustes segunevad, milles inimesed ainult vahuna laintel ühest lõogist teiseni päevavalgust ükskordselt silmavad; sest nagu jääb pilvetaevas, kuigi moodustub ja haihtub üksik pilv, nii sureb inimene, kelle läbi elab inimkond.

Tõllasoo.

Valev Uihopuu.

Tõllasoo seisab põllu ääres. Ta on tavaline lepik, milles leidub igasuguseid puid, ja mida nii sageli näeme Võrumaa põldude ja külade vahel.

Tõllasoo? Kas selles nimes vahest peitub midagi? Ajaloost, minevikust, sõdadest — milliseist mälestusist me kohanimed sageli on moodustatud? Võib olla on sinna Põhja sõja ajal purunenud mõne kindrali, kuninga või väejuhi tõld, võib olla on sealt leitud puid, millest ehitati tõldu? Ei tea. Puud on seal üsna tavalised, okasrikkad, lühikesed.

Õieti pole see mingi soo. Ei leidu seal laukaid, õõtsuvat sookamarat ega vett. On vaid niiske koht põllu ääres. Kuid sammalt seal on, ja mälestusi, tihedat pruunikas-musta sammalt, mis lopsakana ajab isegi kivide ja kändude üle, sammalt, mis oma alla tekitab pigimusta mulda. Ja kasvabki seal samblal kõikisugu kasve ja marju. Hiliselt valmivaid maasikaid, vabarnaide, mets-sõstraid — on ju ülal tihe lepik, karedate tumeroheliste lehtedega, mis kogu suve hoiavad maapinna niiske ja hämara. Lep-pade vahel, millistest paljud түsedad ja pikad, nii et tükkivad võistlema kaskedegagi,

kükitavad kadakapõõsad, madalad ja hal-lid. Ülal on lehtpuude lopsakas rohelus, millest tõuseb harilisi tõrvaseid mäнди ja kuuski kui sambaid, mis paistavad kaugele ja me kodumaa maastikule annavad seletamatu veetluse. Ilusad on need salud sügisel: all leppade koltunud pruun tihnik, kõrgemal ülal värvide kirendus, seal on kulda kaselehis, küünlaleegina helekollaseid haabu, üksik vaher välgatab veripunaseid lehti pihlakmarjad veretavad kobaraisning kuused on tumerohelised nagu kõigesüga-vam suvi.

Langeb lehtede kõdu samblale seltsiks. Ongi juba tekkinud uus pinnakiht kui oli aastakümnete eest. Leiad leppade vahel künka, samblase, mõni lepavõsu kasvamas, mõni mustade marjadega „vahopaats“. Kõliseb jalgade all. Tõukad saapakannaga — mureneb sammal, alt paistavad kivid. Terve küngas lehekõdusse, samblasse ja võsasse kadunud kive. Selliseid kihihunnikuid on Tõllasoo mitu. Kust on saanud need kivid, kes on kannud künka kokku? Meie esivanemad! Siis kui võideti metsa käest põld, kui tehti kütist ning rajati talud, siis...

Selliseid vägevaid mälestusi varjab Tõllasoo.

Kadunud naer.

Saksa kirjanik **Hans Franck.**

Ajal, mil Mecklenburgis veel hulk hertsogeid üksteise kõrval valitsesid, sest et vanem poeg ei pärinud kogu maad, vaid vürstid-isad oma maa ikka jälle jagasid oma poegadele, nii siis enam kui viiesaja aasta eest elas ka Wittenburgi linnakeses hertsog.

Ühel Wittenburgi hertsogitest, nimega Johann Ludvig, oli tütar, kes oli väga rõõmsa loomuga. Kuid ema surmast saidik, kui tütar oli saanud 18. aastaseks, kaotas Ludmilla — nii oli hertsogi tütre nimi — võime naerda. Johann Ludvig teadis varsti: Minu tütar peab õppima jälle naerma või ta sureb. Ta laskis kutsuda arsti. See ütles sedasama: Ta peab naerma, või ta närtsib lillena, millel puudub päike-sevalgus. Tõsi küll, ta on ilus, väga ilus, ja sale on ta ka, saledam kõigist teistest neidudest Mecklenburgis. Aga see ilu tuletab meelde lille kevadel keldriakna taga. Naeruvalgus peab temale uuesti paistma!

Hästi öeldud, kergesti öeldud! vastas hertsog kibedasti. Aga kust leiame ta naeru veel kätte ja kui leiame, kuidas toome ta tagasi hertsogilossi?

Arst kehtas õlgu: Pole minu asi, vaid see on isa asi!

Kuna Ludmilla iga päevaga muutus kahvatumaks ja peenemaks, lubas hertsog tuhat taalrit sellele, kes ta tütre jälle kuuldavalt valjusti ajaks naerma.

Arstid ja posijad, rüütliid ja seiklejad, kunstnikud ja vigurivändad, õpetlased ja karjased, ilusad naised ja teised, kõik asusid teele Wittenburgi poole, et teenida tuhat taalrit. Ludmillat arstiti ja toherdati, tema ees tehti kõikisugn tempe, jutustati talle suurepäraseid lugusid — Ludmilla ei naernud.

Ühel päeval seisab keegi Ziggelmarki talumees lossis. Mitte hertsogi tütre jutule ei taha ta, vaid hertsogi jutule. Temagi on küll kuulnud hertsogi tütre hädest, aga ta ei usu seda. Tema arvates on see lugu selline, millisega tahetakse talumehi narrida. Tema seda ei taha. Sest Waak — nii on Ziggelmarki talumehe nimi — on mees, kes ennast väga targaks peab.

Kui mees seisab hertsogi ees, teeb ta enda kõige pealt rumalaks.

„Eks ole tõsi, Johann Ludvig,“ küsib ta, „hertsogile allub tema maal kõik, mis

elab? Kõik, mil hing sees on, nagu seda Jumala sõna ütleb?“

„Muidugi,“ vastab hertsog. „Minule kuulub kõik, isegi surnud kivid.“

„Siis alluvad hertsogile ka loomad?“

„Muidugi, Waak.“

„Ka koerad?“ tahab Waak teada.

„Kõik koerad kogu maal!“ kinnitab hertsog.

„Siis on kõik korras,“ ütles Waak. Nimelt: hertsog peab ühe koera üle kohut mõistma, tähendab: peab talle koera vastu õiguse andma.

Enne koera loo algust tahtis hertsog veel oma tütre lasta kohale kutsuda. Tema arust oli see keeruline asi ja Ludmilla oli juba varemalt mitu korda sellistes asjades nii targa otsuse annud, et sellest Salomongi ei oleks tarvitsenud tunda häbi.

„On õige,“ ütles talumees.

Ludmilla ihnuv, ilus, kahvatu, külm nagu kuuvalgus, ja võtab isa kõrval kohtujärjel istet.

Talumees Waak jutustab: Tema on kahe päeva eest tapetud lehmaga sõitnud Wittenburgi turule. Kokkupandavate jalgadena laud on tal kaasas olnud, peale selle lina liha katteks, kaal pommidega, teravnuga ja muidugi ka liha. Liha on juba Ziggelmarkis katki raiutnd. Sest linnainimesed on kõik lollid, kes ei tea, mis täiskasvanud inimene peab tegema ja kuidas olema. Nemad ei osta tüki viisil, puusa või õlga, rinda, pead, magu või selgroogu, nad ostavad ainult naela, kui võimalik pool naela. Aga poolenaelased pommid on ta koju jätnud. Et hea südametunnistusega ütelda: „Pool naela? Minul selliseid pomme ei ole!“

Wittenburgi naised on siis ka veel nina liha nuusutanud: „On veel värske?“ sõrmega kobanud: „Veel noor?“ Aga ostnud ei ole neist keegi midagi.

Tunni aja pärast tulnud keegi lihunik ja pakkunud talle kogu looma eest kaheksa taalrit. Tema oleks ju selle eest mütinud. Aga see oli võimatu. Sest ta eit oli talle hommikul tulles ütelnud: „Kuuled sa, 10 taalrit!“ Tema vastanud. „Hea kui kaheksagi saan!“ „Ei!“ kisendanud eit. „Sina tood õhtul kümme taalrit ja mitte raasugi vähem, küll ma sulle muidu näitan!“ Sellepärast lasknud ta lihunikul minna. Sest

kui ta eit ütleb „kümme taalrit!“ siis peab tal olemagi kümme taalrit ja võtku ta need kas või põrgust.

Kui ta oli kolm tundi Jumala muidu oma laua taga vahtinud, ilmub tema juurde äkki kaks koera: suur kollane dogge ja väike pits. Dogge ütleb vahetpidamata: „Auh, auh!“ ja pits pajatab „Oh, oh!“

„Mõistan teid!“ ütleb mees ja ei hooli neist. Aga koerad ei lahku. Suur jääb oma „auh, auh!“ juurde ja väike oma „oh, oh!“ manuu. Siis mõtleb mees: Kahe sellise koera juurde kuulub ka peen härra ja — peab kaval olema! — ja kui ma te soovi täidan, siis rõõmustab see teie härrat, kes varsti tuleb, ja see ostab mu käest kõik liha kümne taalri eest ära.“

„Auh, auh!“ ütleb dogge ja mees vastab talle: „Jah, sa pead saama tüki!“ „Oh, oh!“ ütleb pits, ja mees rahustab teda: „Ole vait, väike. Olen su soovist juba ammu aru saanud. Tahad ainult väikest suutäit. Oled ju väike. Pead selle saama!“

Jah, ja ta paneb suurele koerale suure tüki kondiliha maha ja koer asub sellele pragistades kallale.

„Tule siia ka, väike!“ ütleb mees ja annab talle tükikese maonahka, sest väikese pitsi hambad pole just kõige paremad.

Kui koerad söömise lõpetanud, ei ole nende härra ikka veel saabunud. Mees küsib ühelt mõõdujalt, kellele need koerad kuuluvad.

„Pits on pärit linnast,“ on vastus. „Kellele dogge kuulub, seda ma ei tea. Tema jookseb siin alati ringi.“

„Mis?“ kisendab taat.

Koerad tahavad parajasti ära joosta. Tema — mitte laisk — kahmab doggesabast kinni ja hütab: Maksa! Dogge mõistab teda valesti. Hammustab. Mees taganeb, pörkab vastu lauda — kõik liha lendab turule maha. Ja siis näib; nagu koosneks kogu maailm ainult koertest, kes tormavad liha kallale. Söövad, õgivad. Veavad eemale. Pitski on seal juures. Dogge on minema joosnud. Tema, mees, kargab ruttu jälle jalule. Kirub. Peksab. Lükkab jalaga. Astub lihatükile. Libiseb. Kukub ninali, nii et veri ninast välja tuleb. Tõuseb jälle. Kirub, peksab, tallab, trambib mis suudab. Ja nüüd on kõik maailm täis naervaid inimesi. Midagi, mitte palju, on ta lihast päästnud. On laua jälle jalule tõstnud, lina ümber pööranud ja liha sinna uuesti pärast pesemist turukaevu juures peale ladunud. Aga kas seda nüüd veel keegi

tahtis osta? Ei. Sõrmega osutasid nad lihale, sosistasid, susistasid, naersid.

Siis pole ta seda enam jõudnud taluda, on kõik see kupatise vankrisse visanud, ohjad kätte võtnud ja: „Nõo — Ziggelmarki!“

Jõudnud Wittenburgist veerandtunni kaugusele, mõtleb mees äkki: Pean viima kaasa kümme taalrit — oi, oi! See on nüüd võimatu, sest tal pole taskus ainustki taalrit. Ja mida ta ei ole saanud müügist, eisaa ta ka koju viia. Aga küllap ta saab Ziggelmarki jõudes hakkama. Mis jaoks on ta siis mees? „Pea lõuad, eit!“

Ja äkki valdab teda viha. Ta kahmab ülejäänud liha ja virutab selle kraavi. „Söögu selle tont, kui ta üldse veiseliha sööb!“

„Ja kui sa koju jõudsid, on sinu eit,“ ütleb hertsog ja teeb, naerma puhkedes, parema käega selgestimõistetava liigutuse.

„Ei,“ ütleb Waak. „Läks kõik veel hästi. Ütlesin eidele: „Lähem homme Johann Ludvigi juurde. Tema on õiglane kohtunik.“

„Ja mina pean sinu ja dogge vahel —“ hertsog ei saa naeru pärast jätkata.

„Jah!“ kinnitab Waak. „Õigust mõistma! Minu ja dogge vahel. Väike pits jäägu mängust välja!“

„Dogge on ju koer, Waak!“

„Hertsog ise ütles minu tules: Kõik loomad peavad tema sõna kuulma. Erandita kõik loomad. Siis võib hertsog ka minu ja dogge vahel õigust mõista!“

„Aga ega dogge sulle su kahju ei tasu. Ja tema härra, kui ta leitakse, ka mitte.“

„Seda tean isegi,“ ütles Waak.

„Jah, aga kuidas arvad sa enesele siis õiguse saavat?“

„Kuna minul on õigus, peab hertsog mulle käsutada andma kaks relvastatud sulast. Meie otsime dogget kõikjalt. Niipea kui ma ta leian — küll ma ta juba ära tunnen, olgugi doggesid kõikjal — siis —“

„Siis peavad minu sulased roimari tapma?“

„Ei! Sinu sulased peavad teda kaelakehist kinni hoidma, Johann Ludvig, ja peavad ta silmad kinni katma, nii et ta minule ei saa vaadata, ja mina —“

„Olen uudishimulik, mis sa talle siis teed.“

„Seekord võtan ma tal sabast kinni, hüüan „maksa!“ kuni ta taipab, et maailmas valitseb õigus ja kord: Kes midagi võõra käest söögiks võtab, peab selle eest

Jaak Treumann,
kirikuõpetaja Tartus.

Jakob Konso,
ametnik ja omavalitsustegel. Rakveres.

Karl Soonberg,
agronoom, riigikontrolör.

Heinrich Riikoja,
zooloogia professor
Tartus.

Friedebert Tuglas,
kirjanik.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

1. märts:

1898 Hugo Villi Kukke, ajakirjanik, rkl.
1892 Karl Laurits, kaitseväelane Tallinnas.
1890 Viktor Liivak, kaitseväelane Höredal,
1889 Erna Vilmer, näitlejanna.

2. märts:

1891 Philip Karl Ferdinand Kaljo, riigiametnik Tallinnas.
1877 Jakob Konso, ametnik ja omavalitsustegelane Rakveres.
1862 Aleksander Emanuel Mahlstein, õpetaja Narvas.
1900 Harri Moora, muinasteaduse professor.
1873 Otto Friedrich Raud, põllumees Tormas.
1878 August (Kusta) Sibul, põllumees Verioras.
1879 Aleksander Södermann, ühistegelane Vihterpalus.
1886 Friedebert Tuglas, kirjanik ja kultuuriloolane.
1893 Harald Vellner, ajakirjanik.
1889 Kolla Vellner, tõõstur Tallinnas.

3. märts:

1879 Alfred Johannes Kleitmann, ühistegelane Tallinnas.
1868 Mihkel Oilino, õpetaja Toris.
1895 Karl Johannes Soonberg, agronoom ja poliitikategelane.

4. märts:

1877 Artur Jung, advokaat Viljandis.
1888 Rudolph Zingov, õpetaja Räpinas.

5. märts:

1885 Friedrik Jungermann, merimees ja ühistegelane Paatsalus.

1890 Johannes (Hanno) Kompus, teatritegelane.

1883 Aleksander Kubjas, põllumees Alatskivil.
1879 Andres Larka, kindralmajor.
1886 Hans Linsi, koolitegelane Rakveres.
1901 Oskar Mänd, ajakirjanik Tartus.
1883 Johan Ostrat, advokaat Tartus.
1898 Johannes Saarniit, õpetaja Vastseliinas.
1868 Aleksander Friedrich Tamm, õpetaja Tallinnas.
1865 Eduard Vilde, kirjanik.

6. märts:

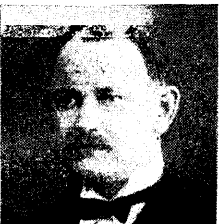
1893 Marie (Mari) Helene Aul, õpetaja Tartus.
1894 Jaan Lemnits, põllumees Undlas.
1892 Oskar Lövi, agronoom Tallinnas.
1886 Jaan Martson, õpetaja Koongas.
1893 Edith Rahamägi, seltskonnategelane Tartus.
1890 Konstantin Sirotkin, ärtmees Nõmmel.

7. märts:

1901 Hella Aurelie Clanman-Nõmftak, lauljanna.
1887 Heino Eller, helilooja.
1869 Leena Mõru, õpetaja Tallinnas.
1897 Herbert August Oskar Norman, arst Tartus.
1898 Eduard Riisman, ametnik ja seltskonnategelane Tallinnas.
1884 Jaan Rosental, arst ja karskustegelane Tallinnas.
1889 August Simmermann, eilevõlja Koiklas.

August Kullam, Tartu Mejaom. p. asut. ja juh. liige, linnavolin.

August Tobro, põllum. Esnas, ühistegel. ja riigikogul.

Anton Martinson, Pärnu maaval. teedeosak. v. asjaajaja.

Dr. Eduard Lukk, arst Tartus.

Hugo Treve, ametnik Rakveres.

Hans Linsi, Virumaa koolinõunik, Noorkotkaste maleva päalik.

Dr. Jaan Rosenthal, Tallinna Ühise Haigekassa usaldusarst.

Gustav Bach, raamatup. ja seltskonnategel. Paides.

August Sibul, põllumees Verioras.

Peeter Reiman, Võru linnaval. sekr., perekonnaseisu ametnik.

8 märts:

- 1885 **Eduard Lukk**, arst Tartus.
- 1891 **Heinrich Roman Riikoja**, zooloogiaprofessor.

9. märts:

- 1891 **Villem Aller**, pangaametnik Põltsamaal.
- 1882 **Peedu Mahlapuu**, põllumees Paikülas.
- 1872 **Ferdinand Russi**, õpetaja Põltsamaal.

10. märts:

- 1873 **Amalie Luise Konsa**, näitlejanna.
- 1891 **Vassili Laak**, riigiametnik Tallinnas.
- 1898 **Augustin Pung**, helikunstnik Viljandis.
- 1889 **Peeter Reimann**, ametnik Võrus.
- 1898 **Aleksander Remmel**, õpetaja Tartus.
- 1875 **Johannes Vilman**, põllumees ja mõlder Taebilas.
- 1876 **Aleksander Viadovsky**, arhitekt Tallinnas.

11. märts:

- 1877 **Otto Heinze**, kindralmajor.
- 1871 **Anton Martinson**, ametnik Pärnus.
- 1883 **Villem Orav**, õpetaja Tallinnas.
- 1887 **Friedrich Puusepp**, õpetaja Tartus.
- 1881 **Jaan Treumann**, kirikuõpetaja Tartus.

12 märts:

- 1882 **August Eerik Arold**, õpetaja Roelas.
- 1865 **Gustav Adolf Bach**, raamatupidaja Paides.
- 1879 **Kusta Ereline**, õpetaja Abja-Paluoja.
- 1880 **Voldemar Raam**, koolitegelane Rakveres.
- 1880 **Jaan Soots**, kindralmajor.
- 1887 **August Tobro**, põllumees Esnas, riigikogu liige.

13. märts:

- 1875 **Karl August Baars**, tulundus- ja poliitikategelane.
- 1879 **Minni Kurs-Olesk**, poliitika- ja seltskonnategelane.

1887 **Ferdinand Peterson**, insener ja poliitikategelane.

1886 **Hugo Heinrich Aleksander Treve**, ametnik Rakveres.

14. märts:

- 1882 **Johannes Gabriel Granö**, geografiaprofessor.
- 1887 **Jaan Kukk**, arst Pärnus.
- 1889 **August Teodor Kullam**, Tartu Majaomanikkude panga asutajaid ja juh. liige, linnavolinik.
- 1875 **Gustav Lauter**, vallasekretäär Sauel.
- 1878 **Tõnis Pedak**, põllumees Kolga-Jaanis.
- 1873 **Jakob Prei**, topo-hüdrograaf, kaitseväelane.
- 1891 **Edgar Sulg**, insener ja tööstur Tallinnas.
- 1897 **Gustav Tomander**, mere- ja põllumees Jõelähimes.
- 1885 **Ernst Constantin Veberman**, kalandusteadlane, ajakirjanik ja poliitikategelane.
- 1905 **Enn Võrk**, helilooja.

15. märts:

- 1889 **Helmi Jansen**, ajakirjanik Tallinnas.
- 1898 **Aleksander Käbin**, omavalitsustegelane Jõhvis.
- 1864 **Mihkel Melesk**, õpetaja Pajusis.
- 1890 **Eduard Purfeldt**, omavalitsustegelane Paides.
- 1882 **Villem Aleksander Reinok**, insener Tallinnas.
- 1866 **Georg Karl Stahlberg**, lauluõpetaja Tartus.
- 1872 **Bernhard Steinberg**, kirikuõpetaja Piilistveres.
- 1881 **Fjits Sufi**, omavalitsustegelane Võrus.
- 1869 **Robert Säga**, põllumees Paikülas.
- 1881 **Jaan Uudelt**, arstiõppelane Tartus.
- 1893 **August Vaga**, õpetaja Tartus.

Aleksander Kubjas, põllumees Alatskivil, 50. aastane.

Dr. med. Herbert Normann, ülik. arsti-tead. ajaloo eradots.

Erna Villmer, näitlejanna Estoniast.

Karl Laurits, kolonel.

Eduard Vilde, kirjanik.

maksma, maksma! Ja kõik see aja hoian ma ta saba peos!“

See vapustab hertsogi tütart Ludmillat. Veri voolab tal südamesse, ta nägu hakkab punetama, ta katsub ennast hoida — kuna ema suri alles hiljuti! — aga ta ülemine kehaosa vajub looka ja ta naerab — naerab — naerab.

„Tooge need tuhat taalrit siia, mis lubasin!“ hüüab hertsog. „Waak on selle imeteoga saanud hakkama: minu tütar saab jälle naerda. Tooge laud! Lugege talle raha kätte! Et ta märkaks, et ei puudu ainuski taaler!“

Tuuakse laud, asetatakse Waagi ette ja laotakse rahad lauale: hulk ridu säravaid kuldrahasid. Kui summa täis, ütleb hertsog — Ludmilla naerab veel ikka:

„Kõik see raha on sinu oma, Waak! Kõik!“

„Ei!“ ütleb Waak. Ja: „Kuidas nii?“ Et Ludmilla jälle naerab, mis võib tema seal parata. Sest ta lehmialugu on pagana tõsine. Jah, ja sellepärast: Kui tõesti siit kümme taalrit võib saada, siis on see

selle keerulise loo parim lahendus. Sest sellega, et dogge teda mõistab, ei ole ta lehma eest veel saanud kümnet taalrit.

Hertsog vaatab küsivalt tütrele. See noogutab peaga. Ja Johann Ludvig kuulutab:

„Wittenburgi hertsogliku kohtu otsus: Ziggelmarki peremehele Waakile maksta hertsoglikust kassast ta koertenäritud lehma eest kümme taalrit kahjutasu. Et dogge asi oleks lõpetatud.“

Waak muigab, võtab kümme taalrit, pistab püksitaskusse ja ütleb siis: Enne lahkumist soovivat ta hertzogile veel midagi kõrva sisse ütelda. Johann Ludvig noogutab pead. Waak läheb tema juurde, kummardab ta kõrva manu ja sosistab:

„Oli väärt ainult kaheksa taalrit, see vana lehmajoju!“ ja ruttab uksest välja, et raha ta käest enam ära ei võetaks.

Pole karta, Waak!

Hertsog Johann Ludvig ja ta tütar Ludmilla naeravad nii, et pisarad silma tulevad.

Vastumürk.

Inglise kirjanik **Rudyard Kipling.**

Abielus tuleb ikka kord reaktsioon, vahel äge, vahel nõrk; kuid ta tuleb varem või hiljem ja ta tõusu peavad mõlemad pooled taluma, kui tahavad elu lõpuni jääda heasse sõiduvette.

Cusack-Bremmil'ite juhul ei tulnud reaktsioon varem, kui nende abielu kolmandal aastal. Bremmilil oli küll juba ta parimal ajal olnud veidi kalduvust kõrvalhüpeteks; siiski oli ta suurepärase abielumees, kuni suri laps ja mrs. Bremmil riietus sügavasse musta ja kõhnaks jäi ja leinas nagu oleks loomingu põhi välja langenud. Ehk oleks Bremmili kohus olnud teda lohutada. Ma usun, et ta seda katsuski; kuid mida rohkem ta lohutas, seda kurvameelsemaks muutus mrs. Bremmil ja seda ebamugavamalt tundis end sellepärast mr. Bremmil. Oli nii, et mõlemad vajasisid värskendust. Ja said selle. Mrs. Bremmil tohib täna loo üle naerda, kuid tookord ei olnud tal naermiseks mingit himu.

Nimelt, mrs. Hauksbee ilmus horitsondile ja kus ta esines, võis õnnetuse tõenäolikkus

sega arvestada. Simlas oli ta hüüdnime „Tormilind“ saanud ja oli seda, nagu juba ainuüksi mina võin tõendada, viis korda ära teeninud. Ta oli väike, brünett, sale, pea-aegu kõhn naine suurte elavate, kannikeste värvi silmadega ja äärmiselt armastusväärne. Oli ainult vaja õhtupoolsel teel ta nime nimetada, kui iga juuresolev daam püsti tõusis ja teda — noh — just mitte ingliski, ei nimetanud. Ta oli vaimukam, leidlikum, sädelevam kui enamik ta soo esindajaid, kuid tõeline paharet täis tigidust ja kahjurõõmu. Ta võis aga ka hea olla, isegi oma soo vastu. Kuid see on teine lugu.

Bremmil puudus, peale lapse surma ja sellele järgnevat suurt kurvastust, ikka sagedamini kodus ja mrs. Hauksbee annekteeris ta. Talle ei teinud lõbu oma vange varjata. Ta annekteeris Bremmili coram publico* ja nägi, et publik seda nägi. Bremmil ratsutas temaga, ja jalutas temaga, ja vestles temaga, ja oli picknikkidel tema seltsis,

*) Publiku ees.

ja einetas Peliti juures temaga, kuni inimesed kulme kergitasid ja hüüatasid: „Skandaal!“ Mrs. Bremmil aga istus kodus ja vaatles surnud lapsukese riideid ja nuttis tühja hälli ees. Miski ei valmistanud talle enam rõõmu. Kuid umbes kaheksa arnast, head sõbrannaat tulid ta juure ja selgitasid talle seisukorda kõiki üksikasjadega, et nende mõtteteravus ei läheks kaduma. Mrs. Bremmil kuulas neid rahulikult ja tänas neid sõbralikkuse eest. Ta ei olnud nii tark kui mrs. Hauksbee, kuid ta ei olnud ka rumal. Ta hoidis teadmise enesele ja ei öelnud oma mehele sõnagi sellest, mis oli kuulnud. See on äärmiselt tähelepanuvääriline. Mehelt aru nõuda või tema pärast nutta ei ole veel iialgi vähematki kasu saanud.

Kui Bremmil oli kodus, mis ei juhtunud tihti, oli ta õrnem kui muidu; ja andis end õrnusele osalt, et rahustada oma südame-tunnistust, osalt, et mrs. Bremmili lohutada. Kumbki kavatsus luhtus.

Siis juhtus, et teenistuses adjutant, nende ekstsellentside lord ja lady Lyttoni käsul, enesele auks pidas mr. ja mrs. Cusack-Bremmili kutsuda Peterhoffi 26. juulil, 9,30 õhtul. — Kaardi alumises vasakus nurgas seisis „Tants“.

„Ma ei või minna,“ ütles mrs. Bremmil, „see on vaese, väikese Florrie vastu patt.. Kuid ära sa end segada lase, Tom.“

Ta mõtles tookord, mis ütles, ja Bremmil vastas, et läheb ainult sellepärast, et puudumine ei oleks viisakas. Kuid sellega ei öelnud ta, mis mõtles; ja mrs. Bremmil teadis seda. Ta arvas ära — ja naise äraarvamine on tihti tabavam kui mehe teadmine — et ta algusest peale oli otsustanud minna ja nimelt mrs. Hauksbeega. Mrs. Bremmil võttis istet ja hakkas kaalutlema; ja ta kaalutlemise tulemus oli, et surnud lapse mälestus on hoopis vähem väärt, kui elava abikaasa armastus. Ta tegi sõjaplaani ja otsustas kõik kaalule panna. Ta avastas sel tunnil, et tunneb Tom Bremmili põhjalikult ja selle tundmise põhjal talitas ta.

„Tom,“ ütles ta, „dineerin 26. õhtul Longmoride juures. Sa talitad hästi, kui sööd klubis.“

Seega säästis ta Bremmilile vajaduse leida ettekääne, et võida mrs. Hauksbee'ga dineerima minna; Bremmil oli talle tänulik ja tundis end ühtlasi rõhutuna ja süüdlasena — mis talle oli väga terve. Kell viis ratsutas Bremmil välja. Umbes kell pool kuus tuli Phelps'i firmalt suur, nahkne korv mrs. Bremmilile. Ta oli naine, kes oskas

riietuda; ja mitte asjatult ei olnud ta terve nädala sellega veetnud, et välja mõelda see tualett ja juhatada, kuidas seda õmmelda, palistada, tikkida, korraldada, ehtida, volitussesse seada — ja kuidas kõik need ossussõnad käivad. See oli hülgetualett — veerandlein. Ma ei või teda kahjuks kirjeldada, kuid ta oli, mis „Moniteur“* nimetab „Une création“ — ** ese, mis sundis imetlusele ja rõõvis hingamise. Mrs. Bremmil ei algatanud oma ettevõtet kerge südamega; kuid kui ta end vaatles kõrges peeglis, ütles ta enesele rahuldustundega, et ta iialgi nii ilus välja ei olnud näinud. Ta oli suur ja b'ond ja tal oli tore ülalpidu, kui tahtis.

Peale dinnerit Longmoride juures sõitis ta asekuninga lossi ja astus — veidi hilja — pallisaali, kus varsti kohtas oma abikaasat mrs. Hauksbee'ga käe kõrval. See pani ta punastama ja ta nägi hurmav välja, kui nüüd härrad, paludes tantsu, teda ümbritsesid. Ta andis kõik tantsud ära peale kolme, mis jättis vabaks. Tema ja mrs. Hauksbee pilgud olid ristelnud ja viimane teadis nüüd, et nende vahel vormiline sõda oli kuulutatud. Mrs. Hauksbee astus võitlusse veidi ebasoodsail tingimusil, sest ta oli Bremmili veidi liig palju türanniseerinud ja see hakkas juba mässulikult mõtlema. Pealegi ei olnud Bremmil iialgi oma naist nii hurmavana näinud. Ta vaatas talle ustelt järele ja vahtis teda koridorides, kui ta oma tantsija käe kõrval mööda sammus. Ja mida rohkem ta vahtis, seda vaimustatumaks ta läks. Ta suutis vaevalt uskuda, et see oli naine punetavate silmadega igaveses, mustas kleidis, kes einel nuttis oma kohvitassi.

Mrs. Hauksbee tegi, mis võimalik, et hoida Bremmili oma võlu all, kuid kahe tantsu järele läks see oma abikaasa juure ja palus tantsu.

„Kahetsen, kuid jäite hiljaks, mister Bremmil,“ ütles see kelmika pilguga.

Bremmil palus südamlikult ja suure armuga lubas proua talle viienda valsi. Õnneks oli ta selleks vaba. Nad tantsisid koos ja läbi saali käis sosin. Bremmil teadis, et ta proua võib tantsida, kuid ta ei olnud teadnud, et ta tantsib nii jumalikult. Selle valsi järele palus ta uut — armuna, mitte õigusena; ja mrs. Bremmil ütles: „Näita kord oma kaart, mu armas.“ Ta ulatas selle mrs. Bremmilile nagu annab

* Prantsuse ajalehe nimi.

** Moelooming.

kõlvatu koolipoiss salaja nauditud maius-
tuse kooliõpetajale. Sellel leidus kaunis
palju „H“- tähte ja „H“ seisis ka souper'l.
Mrs. Bremmil ei üelnud midagi, vaid nae-
ratas halvaks panevalt, kriipsutas 7 ja 9 —
kaks „H“ — tähte — oma pliiatsiga läbi
ja kirjutas nende kohale oma nime, kallis-
tusuime, mida tundsid ainult tema ja Brem-
mil. Siis ähvardas ta Bremmili sõrmega ja
ütles naerdes; „Oh sa rumal, rumal poiss!“

Mrs. Hauksbee nägi seda ja — nagu
tunnistas hiljem — teadis nüüd, et on
mängu kaotanud. Bremmil võttis 7 ja 9
õnnestatult vastu. Nad tantsisid 7 ja istu-
sid 9 ajal ühes väikeses telgis. Mis seal
mr. Bremmil ütles ja mis mrs. Bremmil
tegi, ei lähe kellelegi korda.

Kui orkester alustas „The Roast Beef
of Old England“ *, läksid mõlemad veran-

* Vana Inglismaa härjapraad, marss,

dale ja Bremmil vaatas otsivalt abikaasa
sõiduki järele ümber, kuna see läks garde-
roobi. Mrs. Hauksbee möödus ja ütles:
„Te vist viite mind õhtusöögile, mr. Brem-
mil?“ Bremmil läks punaseks ja näis hä-
belik: „Eh — hm! Saadan oma abikaasa
koju, mrs. Hauksbee. Usun, et siin on
mingi eksitus.“ Kuna ta oli mees, kõneles
ta nagu oleks mrs. Hauksbee üksi süüdi.

Mrs. Bremmil tuli garderoobist luige-
nahkses kasukas ja valge „pilv“ pea ümber.
Ta oli särav ja tal oli selleks õigus.

Paar kadus pimedusse. Bremmil ratsutas
oma abikaasa sõiduki kõrval.

Siis pööras mrs. Hauksbee — ta näis
veidi väsinud ja närtsinud lambivalguses
— minu poole. „Ütlen teile, kõige ruma-
lam naine võib tarka meest valitseda; kuid
on väga tarka naist vaja, et valitseda ru-
malat meest.“

Siis läksime lauda.

Kaotatud rahatasku.

Vene kirjanik vürst V. Barjatinski.

„Teie, mu' härrad ütlete, kui teil õnn
oleks leida tänavalt leida rahataskut, mis
oleks tulvil raha, te jätaksite rahatasku,
viletsaid aegu silmas pidades, enestele ja
ei tunneks vähematki huvi, kes kaotatud ra-
hatasku omanik on. Ma jutustan teile loo,
kuidas mina leidsin ühe rahatasku, oma-
niku juurde läksin ja mis siis edasi sündis.“

„Palun, palun, jutustage!“

„Asi juhtus paljude aastate eest Peter-
buris. Kella kahe paiku läksin ma öösel
restoranist koju. Oli imeilus talveöö. Ma
olin sügavas mõttes, kui mu jalg äkki
puudutas mingisugust eset. Kummardusin
ja nägin kõnniteel tumedat rahataskut.
Võtsin tasku, mitte tahtes teda maha jätta.
Jõudes koju vaatasin teda lähemalt. Tasku
oli tore, roheline hõbeniitidega rahatasku.
Avasin ta uudishimulikult. Leidsin tast
mitu sajarublast paberiraha, mõned nime-
kaardid, ühe lühikese kirja, mis oli kirju-
tatud daami käekirjaga, ja siis tasku eri-
lisest osast veel päevapildi.“

Ma vaatasin pilti ja armusin sellesse esi-
mesest hetkest saadik. Pilt näitas mulle
üht naist, kes oli nii haruldaselt ilus, nagu
ma seda veel kunagi varem ei olnud näi-
nud. Tal olid suure küsivad lapsesilmad,

kõrge laup ja muinasjutulik-ilus paashipea.
Olin tookord 24 aastat vana ja tahtsin igal
tingimusel teada, kes see naine oli.

Ma vaatlesin nimekaarte, lugesin nime:
Andrei Sõsolski, Moskva, Arbat, oma maja.
Siis lugesin läbi kirja. „Minu kallis An-
drei! Jõuan Peterburisse tuleval kesknäda-
lal kell 2 lõunal. Oota mind Varssavi raud-
teejaamas. Vanja on, Jumal tänatud, terve
ja rõõmustab, et varsti võib oma isa kaelus-
tada. Minagi tunnen rõõmu jällenagemisest
kahe kuu tagant. Sind suudleb sinu Lili!“
Ümbrikul seisis aadress: Härra Andrei
Sõsloski Peterburis, Euroopa hotellis.

Nii siis ma teadsin, et rahatasku oma-
niku nimi oli Sõsolski ja et ta elas hotell
Euroopas, olles veendunud, et pildil nähtud
imeilus proua oli tema proua.

Otsustasin rahatasku isiklikult Sõsolskile
ära anda. Järgmisel päeval läksin hotell
Euroopasse ja lasksin ennast tungivas as-
jas teatada. Tema võttis mu vastu jahedalt
ja ütles kuivalt:

„Millega võin teid teenida, mu härra?“

Ta oli keskpärase kasvuga, blond, puna-
põsine, ravitud kätega ja ühes sõrmes mär-
kasin ma laulatussõrmust. Tema riietus oli
tore. Seletasin talle oma tuleku põhjuse.

Tema naeratas, pani rahatasku lauale ja ütles :

„Täna! Märkasid kaotust riietudes. On piinlik, et nägite vaeva taskut mulle isiklikult tagasi tuues!“

„Ei tahtnud teda teiste kaudu saata,“ vastasid mina kuivalt.

„Väga armastusväärne,“ ütles tema jahedalt.

Tema toon tegi mu kohmetuks, ja ma ütlesin närvilikult :

„Palun raha üle lugeda ja vaadata, kas kõik esemed taskus alles on.“

Tema silmitses mind peaaegu vaenulikult, kehtas õlgu, vaatas rahataskusse ja ütles siis :

„Kõik on korras, mu härra!“

Nägin, kuidas ta salamahti kirjatasku küljeosakonda kobas. Siis rääkisime veel mõned sõnad ja ma lahkusin. See oli esmaspäeval. Kaks päeva ei läinud mul tundmata naise pilt meelest. Otsustasin ta tulekul viibida vaksalis.

Teostasin oma kavatsuse. Natuke aega enne rongi saabumist olin vaksalis ja jalutasin perroonil närvilikult edasi ja tagasi. Peagi märkasid Sõsolskit. Järgnesid talle märkamatuks. Kui rong saabus, seisatas Sõsolski magadivaguni ees. Keegi kümneaastane poiss vaatas vaguniaknast välja ja hüüdis valjusti: „Ema, isa on siin!“

Minu süda põksus. Nägid näen seda iludust kohe.

Mõni sekund hiljem väljus vagunist ühes poisiga noor, sale daam, kes väga toredasti riietatud, kuid vähematki sarnadust ei näidanud pildiga, mis ma olin rahataskus näinud. Sõsolski kaelustas ja suudles teda ning hüüdis :

„Teretulemast, Lili!“

Siis kutsus ta pakikandja ja laskis pakid kanda autosse.

Toibudes ütlesin enesele: „See naine, kes mulle meeldis, on vististi tema salajane sõbranna.“

Järgmisel päeval läksin hotell Euroopasse, ja minu küsimusele, kas härra Sõsolski kodus on, vastas uksehoidja, et ta oma abikaasaga on reisinud Moskvasse.

Möödus mitu kuud, ja kuna ma oma tundmatust iludusest enam midagi ei kuulnud, siis unustasin ta ajajooksul.

Teie küsite, mis edasi järgnes?

Ühel päeval pidin ma reisima Moskvasse. Õhtul külastasin seal teatrit, kohtasin vaheajal väljas üht vana sõpra, ja kui me paarajasti vestlesime, möödus meist üks härra noore, ilusa daamiga. See proua oli nii ilus, et talle kõik järele vaatasid. Minagi vaatasin tahtmatult temale ja tundsin ta kohe ära. See oli daam, kelle pildi ma olin rahataskust leidnud. Ja elusalt oli ta tõesti palju ilusam kui pildil.

Minu sõber teretas paari.

„Kes need olid?“ küsisin.

„Need? Keegi tundub advokaat oma õega. Õde on ühe vabrikandi proua. Veera Sõsolski.“

„Ega ometi Andrei Sõsolski proua?“

„Nimelt tema. Kas tunnud teda?“

„Nägin teda kord Peterburis seltskonnas.“

„Jah,“ jatkas sõber natukese aja pärast, „see on kummaline abielu. Mees ja naine jumaldavad üksteist, aga neil ei ole lapsi ja Sõsolski armastab lapsi. Et saada last, on tal Peterburis kellegi müüjannaga intiimvahekord ja sellelt poeg. Proua teab seda, kuid see pole vähendanud ta armastust Sõsolski vastu. Temagi armastab lapsi, ja kuna ta abielu on jäänud lasteta, siis sallib ta oma mehe romaani vaikides. Ja Sõsolski reisib Peterburi ning Moskva vahet. Seda perekonnadraamat tuntakse siin laialt. Proua aga on tubli abikaas ja hoidub igasugusest seiklusest.“

„Ja ilus, ilus on ta!“ ütlesin ma tasa.

„See on kõik. See on minu lugu leitud rahataskust. Ja kui see teid ei rahulda, siis kahetsen seda. Rohkem ei või ma teile jutustada.“

Surmaeelsus.

Leida Tults.

*Sõmerasel, liivasel rannal
ballkoorseis leppades üksindus kiigub,
fühjuse tunne ja üksluisus liigub
hääbiva taulehoo kannul.*

*Tumedalt kahvatu meri,
pilvede surufist taluv, on tumm.*

*Huilgava kajaka tiibade kumm
on ainus, kus fuksleb veel veri.*

*Surmana sügise hüüab —
januneb lehti ja kõike, mis elab,
hävitav põhjatuul nõudjana halab,
oleva purusta püüab.*

Julius Kruus,
õpetaja Kodilas.

Leopold Konnov,
ametnik Tartus.

Jaan Tirmann,
põllumees Taeveres.

Gustav Tomander,
mere- ja põllumees
Jõealhes.

Jaan Soots,
kindralmajor,
früigikogu liige.

Pagu kuldpuurist

Rootsi filmitäht **Greta Garbo.**

Kui inimene nagu mina kümme aastat viibib samas kohas, tuhanded miilid kaugel kodumaast, ja sama inimeste keskel, alatasa samast tööelu elades, siis on arusaadav, et ta tunneb vaid üht igatsust: koju! Kui ongi hulk miljoneid filmiaustajaist minu sõbrad, olin ma Hollywoodis ometi üksikuist üksikuim, ja sellepärast ma tegin, mis mulle mu tunded ette kirjutasid: Tulin natukeseks ajaks tagasi kodumaale.

Oma igatsustundidel mõtlesin ikka, et kord jälle saaksin filmida Rootsis, Rasunda-ateljees, minu filmielutee sünnipaigas. Rasundas esinesin ma filmis „Gösta Berling“. See oli minu esimene film. Lars Hansen ja Jenny Hasselquist, mõlemad maailmakuulsad kunstnikud, olid minu partnerid. Viktor Sjöström ja kadunud Mauriz Stiller juhtisid eeskujulikult seda käitist, kust terve rida suuri rootsi filme välja tuli, muuseas ka „Härna Arne kallim.“

Nüüd viimaks on mu igatsus teostunud, kord jälle omal maal töötada, kesk oma rahvast, oma tuntud ümbruses, kümme minutit Stokholmi südamest ja kivivisangu maa mu armastatud merest kaugel. Kui

tihti olen viimastel aastatel puudust tundnud kodu põhjamaise mere tuultest ja ta talvetormide karedusest. Igatsesin kodumaa kahvatanud päikest, tema kevade majesteetlikke värve, tema valguse kaleidoskoopi aastaegade vaheldusel. Ja kõige enam puudusid mul mu emakeele kõla, mu sõprade hää, mu tuttavate näod ja armsad maastikud, kodumaa helid ja märgid. Tünnen ennast Hollywoodis kõige üksikumana.

Minu elu on tihti uudishimu keskus ja see nõõris mult ikka enam julguae avalikkuse vastu. Mulle sünnitab igavust juhuslikult tuttavaks saanute ja võõraste imetus. Minu suurim rõõm on mängida lastega. Aga kui võõrad on seal juures, ei leia ma lastegi vastu õiget avameelsust, vaid ma muutun araks ja vaikseks.

Kõik aastad Hollywoodis ma olen elanud alati lihtsalt. Kokk, toatidruk, autojuht ja aednik on minu teenijad, seitsaadik kui olen saanud filmitäheks. Aga kui ma aastal 1925 jõudsin Hollywoodi, elasin enesestmõista veel palju lihtsamalt. Elaksin veel nüüdki meelsasti ühes toas mõne perekonna juures. Kuid kasvav tarvidus taga-

Oskar Mänd,
„Postimehe“
toimetaja.

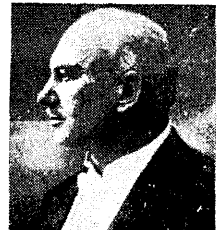
Augustin Pung,
helikunstnik ja
muusikaõp. Viljandis.

Heino Eller,
helilooja.

Andres Larka,
kindralm., Vabadus-
sõjal. liikumisjuhte.

Georg Stahlberg,
lauluõpetaja Tartus.

Eduard Riismann,
seltsifegelane Tall-s.

Jaan Kruus,
kolonel, 7. rüg. ülem.

Amalie Konsa,
näitlejanna, 60. a.

gasihoiu järele sundis mind põhjendama enesele oma kodu. Suplemine, jalutuskäigud, päikesevannid olid Hollywoodis minu peamised meelelahutused, ja kui tuli vihmaeg, siis armastasin metsikut ratsasõitu, kus juures vihm mulle värskendavana näkku peksis.

Mulle on alati valmistanud lõbu väikeste restoranide ja teatrite külastamine, kus ma lootsin ei kedagi tuttavat kohata. Tihti olen vahetanud elukohta. Sest kui naabruses teatavaks sai, et seal elan, ja inimesed teada tahtsid, „kuidas Greta Garbo elab,“ siis otsisin enesele ruttu uue elukoha. Ma pole ka iial külastanud oma ja ka teists tähtede filmide esilavastusi. Paremaid lõbustuskohti külastasin ainult harva, ja kui see sündis, siis alati tumedas rõivastuses ja looriga.

Enne tähekestõusmist polnud ma iial kartlik inimeste vastu. Armastasin rõõmsat seltskonda. Nüüd aga võin vaevalt oma sõpru külastada, sest kohe piirab mind uudishimulikkude hulk.

Ma armastan tähelepanematult ja sundimatult astuda tuppa, kamina juurde istuda ja rääkida oma elukutsest, välismaa filmidest ja moodsaist nähtustest kunstis ja kirjanduses. Aga kui kell heliseb, muutun ma

rahutuks ja närviliseks, ja kui siis tulevad külalised, jooksen minema. Publiku uudishimu heidutab mind. Kunstnik vajab töö jaoks oma vaimujõudu.

Minu avameelseim soov on, et keegi ei usuks legende, mis minu kohta liiguvad. Need legendid on reklaamikäitise leiutised. Rumal legend on näiteks, et ma ei tundvat huvi riiete vastu. Vaatuoksa, mul on nende vastu suur huvi ja mu riiete värv, liinia ja riie on mulle väga tähtjas, mida teab mu joonistaja Adrian väga hästi.

Adrian joonistab kõik minu riided ja tarbeasjad. Iial pole ma jõudnud luuamoodi. Midagi minu isikluses jätab naised kahtlema, kas nad võiksid kanda mõnda mantlit, kleiti või kübarat, mis loodi mulle. Mõnikord on mõni selline kübar ometi moodi läinud, kui seda kandis mõni teine täht. Võimalik, et naised alles siis leiavad, et selline kübar ka neile väga hästi sobib.

Ja nüüd: „Goodbye te all that!“ Olen kuulsuse ja rikkuse eest põgenenud. Olen kõik maha jättnud Hollywoodi. See oli minu revolutsioon mu kulde martiiriumi vastu. Olen otsustanud nüüd elada ja töötada nõnda, kuidas see minule meeldib. Olen kodus.

Foto Parikas.

Enn Vörk,
helilooja.

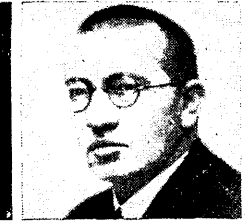
Otto Heinze,
kindralmajor.

Hugo Kukke,
haridus- ja sotsiaal-
minister, rkl.

Henno Kompus,
„Estonia“ teatri
näitejuht.

Harald Vellner,
ajakirjanik.

Dshunglis.

Tirooli kirjanik **Leopold Gheri.**

Saadetuna maokütt Nmembost, sõitsin ma El Negro jõge mööda alla, kuni jõudsin lahte, mis annab jõe kaks miili allpool asundust järve ilme. Seal juhtisime paadi soodsal kohal kalda äärde, et ise kaldal saaks ümber vaadata.

Oli juba hiline õhtupoolik ja jahedam õhuvoolus vähendas piinarikast palavust, mis oli täis lõõska, nii et temperatuur oli juba üsna välditav. Ainult moskiitod ja ürgmetsa pinnal jalapaksuse mädaneva lehekilhi hais hoolitsesid selle eest, et meil mitte ei olnud üsna mõnus, vaatamata ümbrust kaunistavale pillavale õie- ja värviilule. Siin oli tsiingoonide isamaa, ja hiigelsuured orhideed oma seiklusliste õiekujudega, mitmekesised palmitõud, putaolised nõgesed, kõiksugused hiigellilled kütkestavad tahtmatult pilku, isegi kui ürgmets enam uudis ei ole, ja lasevad varsti ununeda moskiitod ja maod.

Palju lõunauinaku tegijaid oli juba ärganud. Kõrgetes puulatvades kajas kuldrohelise tragooni vilistav hüüe, kuna meie kohal okstel liikus kari baboone, orhideede väätidel ronides või oksalt oksale hüpates ja aplalt moora vilja nosides.

Meie sammusime, õigem ronisime järvesarnase jõe kallast mööda edasi ja võisime juba kaunis kaugele ürgmetsa jõudnud olla, kui mitte väga kaugelt mulle kõrvu kostsid sügavpomisevad toonid.

„See kõlab nagu pauhi hüüe,“ ütlesin ma oma mustale saatjale.

Nmembo noogutas.

„Pauhil hea liha,“ ütles ta ja näitas mulle oma tugevaid valgeid hambaid, nagu oleks ta juba vaimus söönud küpsetatud pauhi-kana liha.

Kiiremini, ometi ettevaatlikult nagu kassid, hiilisime käratult edasi, meelitavaid toone jälgides, ja varsti kuulsime reetvaid hääli juba üsna lähedalt. Ja juba ma nägingi läbi liaanide tihniku sädelevat valgeid linnusulgi, mis katavad selle suure musta linnu rinda ja kõhtu. Minu lasu müriinale järgnesid lühikesed ehmatusekisad ja tiivakohinad tihnikusse lendavate kanade poolt, aga ka murduvate oksade pragin ja raske, kukkuvat keha mütsatus. Kuul nii saavutanud oma sihi.

Suure surnud linnu sidusime pika väätkasvuga kinni, et teda oleks kergein õlale

riputada ja kanda. Natuke maad meist eemal kohises pikkamisi ja laisalt El Negro edasi Parana koskede poole.

Siis äkki kuulsin tumeda loomahääli; kord olid need urisevad, kord võrdusid nad noorte kasside näugumisele. Minu pilk pöördus küsivalt mu mustale, ürgmetsa tundvale saatjale, sest selliseid hääli ei olnud ma ürgmetsas varem veel kunagi kuulnud. Ka neeger oli neid kuuldes saanud tähelepanelikuks. Temagi kuulatas põnevalt jõe suunas.

„Kaiman,“ ütles ta viimaks.

„Need hääled alligaatorite poolt, Nmembo? Seekord eksid sa vististi!“

Nmembo raputas oma musta kahupead.

„On kaimanid, ainult veel noored, väga noored, ja veel üsna väikesed.“ Ta sirutas välja oma pahema käe ja osutas parema käe sõrmega oma pahema käe künarnukile: „Alles nii väikesed!“

„Tule, Nmembo, neid pean nägema!“

Rutates, nii ruttu kui seda tihnik ja parasiitid lubasid, jooksin ma jõekaldale. Nmembo ronis puu otsa, mille üks tugev oks ulatas kaugele vee kohale, ja liugles seda oksa mööda tüki maad veepeegli kohale; mina ronisin talle ruttu järele. Ja võisin nüüd näha neid kenu loomakesi, keda oli vististi terve tosin, kuidas nad vees mängisid. Kui lustilikult nad karglesid, kuidas nad vees mäglesid ja siia-sinna noolisisid! . . .

„Mis on su kavatsus, Nmembo?“

Maokütt oli nimelt oksa mööda edasi roninud kuni kohani, kus oks peaaegu vee pinda puudutas. Ta laskis enda alla libiseda ja ta ülemine kehaosa kadus vette.

„Nmembo, oled sa hull?“

Lähemal hetkel hakkas vesi hirmsasti vahutama — ja hetk hiljem oli neeger jälle üleval oksal. Käes oli tal rabelev, siplev, karjuv krokodillipoeg.

„Sin kaimani väike poeg.“

Kuidas see väike olend kisendas ja siples ja sabaga oma ümber vehkis, olgugi et oli nii väike! Ta soomused olid alles üsna pehmed, ja kuigi ta võis olla alles mõni nädal vana, alligaatorite harilik moshusehais oli tal juba kõvasti küljes.

Siis lähenes hiigelsuur, tume kogu läbi vee nagu kuul; ja mõirates, nii et mul kõrvad hakkasid kumisema, ajas see hiigelloom enda veest välja. Avatud lõuga-

dega kahmas ta meie poole, ei saanud meid aga kätte, sest oks, millel nüüd istusime, oli veest juba liig kõrgel. See oli suur, suur alligaator ja igatahes vangistatud poja ema.

Olen lugemata kordi kuulnud jaaguari ja musta pantri mõirgamist, aga nii hirmsana kui kaimani kisa ei kajanud nende öiste röövlite mõirgamine iialgi. Öladeni veest välja tungides, napsas vihane krokodil oma hirmsate hammastega meie järele, iga asjatu katse järele hirmsasti kisendades ja oma määratu sabaga vett piitsutades, nii et vaht kõrgele lendas ja meie mõlemad veest nõretasime.

Kuul, mis talle lasksin, sundis teda põhja laskuma ja oma katseid, meid hammaste vahele saada, lõpetama. Aga vaevu katsu-

sime oksa mööda kaldale tagasi roomata, kui kaiman nagu põrguline veest meile jälle kallale kargas. Kuni kaldani saatis ta meid, ja häda, kui meie oleksime kaotanud tasakaalu ja vette kukkunud!

Kuid me jõudsime õnnelikult kaldale, kuigi see ei olnud Nmembol, kes kandis vangistatud ja siplevat kaimani kaenlas, sugugi kerge. Ka dale jõudes sidusime noore kaimani kõvade väätkasvudega kõvasti kinni ja viisime ta oua paati. Siis läksime tagasi ürgmetsa.

Kui me öö saabudes suure jahisaagiga jälle paadi juurde jõudsime, nägime oma suureks üllatuseks, et noor alligaator oli põgenenud, vaatamata kõvadele väätkasvudele, mille ga olime kütkestanud ta keha ja jalad.

Härmatis.

Arnold Liiv.

Veripunase kettana tõuseb päike. Kõikjal paugub külm: Aiateibas, plangulauas, majaseintes, tiigil ja järvekaanes. Korstnad puhuvad pikki suitsu-jugasid punakaskahvatule taevale otse näkku. Lumepinnas kiirgavad säravate briljantidena lumekristallid. Külmalavalus lumi karjub üksiku teekäija ja linnasõitva talumehe reejalaste all. Härmakristallid on endale isegi talumehe sorakas habemes kodu leidnud. Puudepõdsaste oksad ja üksikud lumest välja-

ulatavad rohukõrred valendavad sakilistes pitsirõivastes. Mets kaugel on uhkes pidulinikus. . . . Kõikjal vaikus — kõikjal valitsemas uhke külm. . . .

On hetki, kus ka minu südant valdab härmatislaine, kus tarretub igatsus kõige põleva, kuuma — isegi armastuse vastu. . . . Siis nagu otsiks, ilustaks hinge kaduvuse mõte — surin. . . . Neil momentidel on kaduvuse külmus võluvalt suursugune iga-vikku uppuv härmatiselõng. . . .

Kas tunned?

Leili Vaaldemägi.

*Kas tunned, et olen su juures?
Kas tunned, et paitan su pead?
Et muret sust eemale pöörda
ja rõõmsamaks teha su meelt. . .*

*Kas tunned, et olen su juures?
Kas tunned mu suudlevat suud?
Et naeratust näha su huulilt,
et võluda silmisse tuld. . .*

*Kas tunned, et olen su juures?
Kas tunned, et uinutan sind?
Et uneski naeratus püsiks,
et unenäos valitseks õnn. . .*

*Kas tunned, et olen su juures?
Kas tunned, et ainus mul soov?
Et elus vaid õnn sind saadaks,
et valu sust kaugelt jääks. . .*

Lilleime.

Austria kirjanik **Karl-Heinz Vogt.**

Kihluse ajal, mis nüüd juba ligi aasta kestis, polnud August Helevalgel sugugi kerge põli. Oma pruudiga nimelt; sest Ida oli elatanud piiga, valitsemissõime, riikas, väga riikas ja oli oma Augusti lühikesel ajaga nii oma tuhvli alla paenutanud, et vaene mees enam mingisuguseid iseseisvaid otsusi ei võinud teha, vaid täiesti Ida tujudele oli alistunud, lühidalt — õnnetu peigmehe kurvastavaks kujuks oli muutunud.

Head sõbrad ütlesid Augustile, tühistagu kihlused. Selline naine ei kõlbavat talle; temale sobivat parim tüdruk kui see kiussakas ja vanapiigalik Ida. Kahtlemata saavat ta kord, kui kõik juba hilja on, kahetsema, et sõprade nõuannet pole kuulda võtnud.

Kas oli nüüd Augusti otsustamisevõime ta „armsa“ pruudi valitsushimu läbi juba nii halvatud või ei tahtnud ta nõrkust ilmutada, või uskus ta — kui aumees, et see tema südametunnistusega ei ole kooskõlas, kui nüüd kihlus veel tühistada, ta ei võtnud sõprade manitsust kuulda, vaid jäi edasi oma pruudi käealuseks.

Ühes punktis oli Ida eriti tundlik — ja see oli ta vanadus. Ta oli õieti kolmkümmendviis aastat vana, tahtis aga, et teda ikka veel arvatakse kahekümneviie aastaseks. August tegi talle seda meelega ja toonistas, nii tihti kui see tal võimalik oli, võõraste juuresolekul, et tema pruut olla „alles nii noor“ ja „nimelt ainult kakskümmendviis“ vana.

Lähenes Ida sünnipäev. August Helevalge tahtis oma pruudile erilist rõõmu valmistada. Ta teadis, et Ida armastab lillesid, eriti üliväga roose. Sellepärast läks ta ise aiaäärise.

„Sooviksin kolmkümmendviis roosi,“ ütles Helevalge aednikupoisile, kes teda äriomaniku äraolekul teenis. „Kas võin lilled ise valida?“

„Palun,“ vastas poiss ja juhatas Helevalge äritriiphonesse.

Seal valis August kolmkümmendviis kõige ilusamat roosi.

„Saatke see lillekimp juurdelisatud aadressil kätte,“ ütles ta ja andis poisile kirja, mille aadressil seisis Ida nimi.

„Toimetame, härra!“

„Mis lilled maksavad?“

„Kuuskümmend senti tükk, härra.“

Helevalge maksis ja lahkus.

„Kuidas pidi Ida rõõmustama, kui talle homme kimp koju viidi kirjaga, milles seisis: „Iga sinu möödunud aasta eest sulle üks roos — sinu Augustilt.“

Kui äriomanik tagasi tuli, kuulis ta poisilt lillemuügi asja.

„Inimene!“ hüüdis ta pahaselt, olete lilled müünud liig kallilt; nende tükk maksu ainult nelikümmend senti. Aga selle ostja peame enestele sooja hoidma. Raha tagasi maksta on piinlik, sellepärast lisame kimbule kümme roosi juurde.

Nõnda jõudis kimp neljakümneviie rooga ja August Helevalge kirjaga sünnipäeval ta pruudi kätte.

Kui siis August pärast lõunat Ida ukse taga helistas, avas talle perenaine.

„Preiliga ei saa kokku!“ ütles ukseavaja.

„Mis?“ küsis August, kes uskus, et ta valesi kuulnud.

„Preili ei ole kodus. Pean andma teile selle kirja.“

„Täna!“ ütles August, võttis kirja, rebis selle lahti ja luges.

See oli pruudi lahkumise kiri:

„Kui sa juba kedagi tahad solvata, siis otsi endale mõni teine, aga mitte mina pole see,“ kirjutas ta.

August Helevalgel oli võimatu seletust anda, sest Ida ei näidanud end enam. Nii suur oli ta meelepaha. Ja nagu August kuulis, oli ta nädal hiljem linnast lahkunud.

August Helevalge sõbrad aga naersid laginal, kui ta äpardust kuulsid.

„Peaksid andma aednikule tasu, August,“ ütlesid nad, „sest temata ei oleks sa iial lahti saanud pruudist, kes sulle ei sobi!“

Iluköitealbum.

Ungari kirjanik **Aladar Laszlo.**

Doktor Linke ametiasutusse, kes suuremas provintslinnas kõrgel kohal oli, tuli ühel päeval kena, tundmatu mees. Ta tuletas ühiseid tuttavaid meele ja päris väga armastusväärsel viisil härra doktor Linke tervise järele. Kõneluse kestusel selgus siis, et ta müüb „väga vajalikku“ albumit ja avaldas lootust, et ka doktor Linke muretsseb enesele ühe eksemplari sellest imestamisväärt odavast iluköitealbumist ja juba sellepärast, et teos „ainult“ kümme krooni maksvat.

„Võtaks pagan,“ arvas lõpuks doktor Linke, „andke album siia.“

Agent pani iluköite lauale. Doktor Linke tahtis talle raha välja maksta, kuid märkas, et oli rahakoti koju unustanud. Ta kutsus sekretäri tuppa ja ütles talle:

„Olen rahakoti oma kirjutuslaualaekasse unustanud, palun, olge nii lahke ja makske härrale kümme krooni selle raamatu eest välja.“

Agent võttis raha, palus tülitamist vabandada ja eemaldus.

Lõunalauas ütles proua doktor Linke abikaasale:

„Mees raamatuga käis siin. Maksin talle kümme krooni välja.“

Doktor Linkel jäi suutäis kurku kinni.

„Missugune raamat? Missugune mees?“ küsis ta, aimates hirmsat.

„Noh, mees, kes tõi teate talle kirjutuslaua-
pekast olevast rahakotist kümme krooni albumi eest välja maksta. Tasusin summa. Ta jättis raamatu siia. Kuidas? Sa ei tea sellest midagi?“

„Siiski, siiski,“ kogeles doktor Linke ja vaikis targalt sellest, et nüüd juba kaks eksemplari väga vajalikust iluköite albumistomas.¹

Õhtupoolel jutustas ta väga pahaselt oma

sõpradele kohvikus. Need naersid selle üle südamlilikult. Akki osutas doktor Linke välja tänavale.

„Ah, seal lähebki see petis. Hallo, kelner! Kas näete meest seal eemal? Rutake talle järele ja kutsuge ta siia. Ta teab juba miks...“

Kogu lauaseltskond ootas põnevusega, et kelner süüaluse toob. Mõne minuti pärast ilmus see albumiga, mille ettevaatlikult doktor Linke ette lauale pani.

„Mis see on?“ karjus see aimates kurja.

„Album,“ vastas Franz armastusväärsest. „Mees laseb härra doktorit südamest ter-
vitada, kuid ta ei saanud enam ise tulla, sellepärast pidin albumi võtma ja härra doktorile tooma. Pidin talle selle eest kümme krooni tasuma. Ta palus väga vabandada, kuid ta rong läheb kohe.“

Lauas kostis vali naer.

* * *

Franz ei suuda veel täna mõista, miks ta tookord doktor Linkelt oma teenistus-
valmsuse eest jootraha ei saanud.

J. Müiber. Talvine päike.

Õpetajamajas

Norra kirjanik **Alex. Kielland.**

2

Ajajooksul olid nad tormist ja tuiskliivast hoolimata peaaegu mehekõrguseiks kasvanud ja kuna nad lagedad, konarlised tüved küürus seljana pöörasid põhjatuule poole, sirutasid nad pikad käsivarred igatsevalt lõunasse. Nende vahele oli Rebekka oma kannikesi istutanud.

„Ei — kui veetlev!“ hüüdis vanem preili Hartvig, „siin on kannikesi! Ah — härra Lintzov, noppige mulle kimp täna õhtuks.“

Noor mees, kes oli vaeva näinud, et leida tooni, milles Rebekkaga jutleda, arvas märkavat, et noor tütarlaps preili Friederike sõnade juures tuksatas.

„Kannikesed on teie lemmikud!“ küsis ta poolvaljult.

Imestavalt vaatas Rebekka talle näkku; kuidas teadis ta seda?

„Kas teie ei usu, preili Hartvig, et on otstarbekohasem lilli noppida, kui siit lahkume? Nad püsivad värskemaina.“

„Nagu soovite“, vastas see lühidalt.

„Seni on ta nad loodetavasti unustanud,“ ütles Max Lintzov poolvaljult enesele.

Kuid Rebekka kuulis seda ja küsis eneselt, mis rõõmu see talle võiks teha ta kannikesi kaitsta, selle asemel et neid noppida ilusale, noorele daamile.

Kui nad olid tükk aega laiaulatuslikku väljavaadet imetlenud, lahkusid nad Kuningakünkalt ja suundusid jalgteele, mis juhtis randa.

Lõbusa kõne saatel rändasid need noored inimesed kindlal, siledal liival piki mereranda edasi. Algul oli Rebekka segane. Näis, et need lõbusad linnainimesed räägivad keelt, mida ta ei mõista. Vahel arvas ta, et naeravad tühiste asjade üle, ja ümberpöörduvalt pidi tema tihti naerma nende valjute, imetlevate hüüete ja küsimuste üle selle kohta, mis nad nägid.

Kuid aegamööda hakkas ta end koduselt tundma nende heasüdamliste, heatahtlikkude inimeste seas; noorem preili Hartvig pani isegi käsivarre Rebekka piha ümber. Seal sulab ka Rebekka; ta naeris kaasa ja kõneles kergelt ja sundimatult nagu teised. Ta ei pannud tähelegi, et noored härrad ja eriti võõras peamiselt temaga tegutsesid ja väikesed, teravad sõnad, mis selle tagajärjel kõnelusse tulid, jäid talle sama arusaamatuiks kui palju muudki, mis öeldi.

Tükk aega lõbutsesid nad sellega, et jooksid merde, kui lained tagasi tõmbusid, ja siis kiirelt kaldale tõmbusid, kui tuli järgmine laine. Ja suurt hõiskamist tekitas see, kui lained mõne härra kätte said või kui mõni laine — suurem kui teised, vahu nii kaugele randa pritsis, et lõbus seltskond veel kaugemale pidi taganema.

„Vaadake! — Ema kardab, et jääme pallile hiljaks,“ hüüdis äkki preili Hartvig ja nüüd avastati, et ema ja konsul ja õpetaja nagu kolm tuulikut õpetajamaja kõrgustikul seisid ja taskurättide ja suurättidega vehklesid.

Algas tagasiminekuks. Rebekka viis nad otseteed üle raba, mitte mõeldes, et linna daamid tema viisil künkalt künkale ei saa hüpata. Preili Friederike kargas liigi lühidalt omas kokkunõõritud kleidis ja sattus märga auku. Ta kisendas ja hüüdis appi ja vaatas Lintzovile paluvalt otsa.

„Aga Henrik!“ hüüdis Max Lintzov noorele Hartvigile, kes oli Friederikele lähemal, — „aita ometi öde!“

Nüüd aitas preili Friederike ennast ise ja rongikäik jätkus.

Laud oli kaetud aias maja müüri lähedal ja kuigi kevade alles veel nii noor oli, tundus päikeses soe. Kui kõik istusid, heitis konsuliproua uuriva pilgi laua üle.

„Aga — aga — mulle näib, et siin midagi puudub. Tean kindlasti, et kõõgitüduruk täna hommikul pakkis sisse mõtuse; — armas Friederikel kas sa seda ka ei tea?“

„Andesta, ema! Kuid tead ju, et ma ei tegutse majapidamisega.“

Rebekka vaatas isale otsa; Lintzov tegi samuti ja pastor tegi näo, et isegi Ansgarius sellelt võis lugeda kuriteo.

„Ma ei või ometi uskuda“ — algas proua, „et teie — õpetajahärra — ühel meele olete“ — Kuid nüüd pidi õpetaja naerma ja tunnistas hõisete saatel süü, kuna poisikesed võidurõõmsalt mõtuse paki välja tõid. Meeleolu oli suurepärase. Konsul Hartvig oli vaimustuses, kui avastas, et vaimulik härra ka nalja oskab, ja õpetajal enesel oli nii kerge süda, nagu ta seda palju aastaid enam tundnud ei olnud.

Kõne kestel mainis keegi, et korraldus kahtlemata olevat maataoline, kuid söögid linnalikud. „Söömine maal ei kõlba hapu piimata.“

Rebekka tõusis kohe ja palus luba kaussi hapu piimaga tuua tohtida, ja kuulamata proua Hartvigi proteste, lahkus ta lauast.

„Laske mind aidata, preili!“ hüüdis Max ja jooksis talle järele.

„See on kärmas, noor mees!“ — ütles õpetaja.

„Jah, eks ole?“ — vastas konsul, „ja pealegi äärmiselt hea kaupmees. Ta on mitu aastat valismaal elanud ja nüüd isa firmasse astunud.“

„Ta on ehk veidi kergemeelne,“ ütles proua ebakindlalt.

„Jah, kindlasti!“ ohkas preili Friederike.

Noor mees järgnes Rebekkale läbi tubade piimakambri. Õigupoolest ei olnud see Rebekkale armas, kuigi piimakamber oli ta uhkus; kuid noor mees naljatas ja naeris nii lõbusalt, et Rebekka pidi kaasa naerma.

Ta valis piimakausi, mis seisis kõrgeimal riiulil ja sirutas käsivarred üles, et seda maha võtta.

„Ei, ei, preili, see on teile liig kõrge!“ hüüdis Max, „laske mul ta alla võtta!“ ja nende sõnadega pani ta oma käe Rebekka käele.

Kiirelt tõmbas Rebekka oma käe tagasi. Ta tundis isegi, kuidas punastas, ja tal oli tundmus nagu peaks ta nutma.

Seal ütles Max rahulikult ja tõsiselt, vaadates põrandale: „Palun andeks — preili Rebekka! mu käitumine — tunnen seda! — on liig kergemeelne naise silmis nagu olete teie. Kuid mulle teeks valu, kui teie minust saaksite mulje, et olen ainuüksi too kergemeelne jõmpsik, kellena näi t u n . Paljud inimesed peavad lõbusad olema, et varjata, mis kannatavad, ja on neid, kes naeravad, et mitte nutta.“

Viimaste sõnade juures vaatas ta üles. Ta pilgus oli midagi kurvameelset ja ometi aukartlikku, et Rebekka äkki arvas, et ta vastu liig vali oli olnud. Ta oli harjunud kausse ülemiselt riiulilt maha tõstma; kui ta aga teiskordselt piimakausi järele haaras, lasi ta käsivarred langeda ja ütles: „Ei — see on ehk siiski mulle liig kõrge!“

Vaikne, vaevalt märgatav naeratus libises üle Maxi näo, kui võttis kausi ja selle ettevaatlikult välja kandis; Rebekka järgnes talle ja avas ukse. Igakord, kui Max tast möödus, vaatles Rebekka teda täpselt. Ta krae, ta kravatt, ta kuub — kõik oli teisiti, kui ta oli harjunud isa juures nägema ja tast hoovas eriskummaline parfüüm, mida Rebekka ei tundnud.

Kui nad jõudsid aiavärvani, peatas Max

silmapiilguks ja vaatas raskemeelse naeratusega üles: „Pea enesele silmapilgu aega lubama, et oma nägu jälle lõbusaisse voldesse seada, et keegi seal väljas midagi aimama ei hakkaks.“

Seega astus ta trepile ja leidis kohe lõbusa sõna lauaseltskonnale. Rebekka kuulis, et talle naerdes vastati. Ta ise jäi veel aiatuppa.

Vaene noor mees! — Kuidas ta talle kaasa tundis; ja kui iseäralik, et just tema see ainus oli, kellele ta end usaldas. Mis salamure võis see olla, mille all ta piinles? Oli ehk temagi ema kaotanud? — või oli see midagi veel raskemat? Kui heameelega tahaks ta aidata, kui võiks!

Kui Rebekks veidi hiljem välja tuli, oli Max jälle kõige ülemeelikum. Ainult ükskord, kui ta vaatas Rebekkale otsa, näis sellele, et Maxi silmis jälle oli raskemeelne, ahastav ilme; ja Rebekkale löikas südamesse, kui Max samal silmapilgul juba jälle naeris.

Lõpuks tahtsid külalised sõita; jumalaga jätt mõlemil pool oli südamlük. Kuid viimase kokkupakkimise ja üldise segaduse ajal, mil kõik otsisid omi kohti sõidukites või uut kohta tagasisõiduks, hiilis Rebekka maja, läks läbi tubade välja aeda ja sealt Kuningakõrgustikule. Siin istus ta maha, varjatud puudest, kus õitsesid kannikesed, ja katsus mõtteid koguda.

„Aga kannikesed! — Härä Lintzov!“ — hüüdis preili Friederike, kes juba istus tollas.

Noor mees oli juba mõned silmapilgud õhinal majatütart otsinud ja vastas nüüd hajameelselt: „Kardan, et on liig hilja juba.“

Kuid äkki näis talle mõte tulevat: „Ah — proua Hartvig! — Teie vist andestate, kui jooksen veel kaheks minutiks minema, et tuua preili Friederikele kimp kannikesi?“

Rebekka kuulis, et kiired sammud lähenesid; ta tundis, et see ei võinud keegi muu olla kui Max.

„Ah, kas siit leian teid, preili? — tulen — et noppida kannikesi.“

Rebekka pööras tast poolenisti ära ja hakkas noppima.

„Kas nopite liiled mulle?“ küsis Max ebakindlal häälel.

„Kas nad ei ole preili Friederikele?“

„Oh ei! — andke nad mulle!“ palus Max langedes ta kõrvale põlvili.

Ta hää l kõlas jälle nii lootusetult — pea-aegu nagu paluva lapse oma.

Seal ulatas Rebekka talle kannikesed

ilma üles vaatamata. Max haaras tast kinni ja tõmbas ta enese juure. Rebekka ei pannud vastu, kuid ta sulges silmad ja hingas raskelt! Siis tundis ta, et Max teda suudles — üks kord — palju kordi — silmile, suule; aegajalt kogeles ta Rebekka nime ja segaseid sõnu ja suudles siis Rebekkat uuesti. Aiaast hüüti. Max lasi Rebekka lahti ja jooksis kõrgustikult alla. Hobused tampsid, noor mees hüppas osavalt tõlda, mis minema veeres. Kuid lüties sõidukiust kinni, kaotas ta kohmakalt kimbu.

„Jah, sellest vist ei ole kasu, kui pakun teile selle ühe kannikese? — Preili?“ ütles ta.

„Ei, tänan! — Pidage see oma suure osavuse mälestuseks,“ vastas preili Hartvig; — ta oli väga mitteamuline.

„Jah — teil on õigus! — teen nii,“ vastas Max Lintzov suure hingerahuga.

Kui ta hommikul peale palli oma igapäise kuue jälle selga tõmbas, leidis ta nõõpaugust närtsinud kannikese. Ta näpistas selle pea sõrmedega ära ja tõmbas varre tagapoolt välja.

„Jah, õigus!“ ütles ta, vaadeldes end naeratusega peeglis, „tema oleksin peaaegu unustanud!“

Ohtupoolel reisis ta ära — ja unustas ta täielikult.

* * *

Suvi tuli soojade päevade ja pikkade, heledate öödega. Rahuliku mere kohal lebas tumedais vöotes aurikute suits, mis möödusid. Purjekad sõitsid lõtvade purjedega ja vajasid kogu päeva, et jõuda vaatepiirist välja.

Möödus mõni aeg, enne kui pastor märkas muutust oma tütre olekus. Kuid aegamööda silmas ta siiski, et Rebekka sel suvel ei olnud terve. Ta muutus kahvatuks ja oli palju omas toas; isa töötuppa ei tulnud ta peaaegu iialgi ja lõpuks uskus see, et tütar teda kardab.

Nüüd kõneles ta Rebekkaga tõsiselt, palus enesele öelda, kas ta olevat haige või kas mingisugused südametunnistuse piinad olevat võhjusteks, et ta ei olevat enam nii värske ja rõõmus kui varemini.

Kuid Rebekka nuttis ainult ja ei vastanud peaaegu midagi.

Selle jutuaajamise järele läks aga siiski paremini; Rebekka ei veetnud aega enam nii palju üksinda ja tuli tihedamini isa juure. Kuid endine sulavus ta hääles oli kadunud ja silmad ei olnud enam nii selged ja avalikud kui varemini.

Tuli arst ja hakkas küsitlema. Rebekka läks tulipunaseks ja hakkas lõpuks nutma — nii ägedalt, et vana härra ta toast lahkus ja alla pastori juure kirjutustuppa läks.

„Noh, doktor! — Mis ütlete Rebekka kohta?“

„Oelge kord, õpetajahärra!“ algas arst ettevaatlikult, „oelge mulle, kas teie tütreil ei ole mingi äge tunnetevapustus olnud — hm — hm — mingisugune — —“

„Kiusatus, tahate öelda?“

„Ei — mitte seda; on tal ehk südame-mure? — või — otsekohelelt — armuvalu?“

Pastor tundis end peaaegu haavatuna. Kuidas võis doktor uskuda, et tema Rebekka, kelle süda ta ees lebas avatud raamatuna, võiks või tahaks isa ees sarnast muret varjata! Ja pealegi! — Rebekka ei kuulunud kindlasti nende noorte tütarlaste kilda, kelle pead on täidetud romantiliste armastusunelmattega; ta ei olnud ka iialgi tema juurest eemal viibinud ja kuidas pidi ta niiviisi — „Ei! ei! kallid doktor! See diagnoos teeb teile vähe au!“ lõpetas pastor rahuliku, üleoleva naeratusega.

„Noh — ärge pahaks pange!“ — ütles vana arst ja kirjutas retsepti, mis igal juhul kahju ei võinud saata. Temagi ei tundnud vahendit armuvalule; kuid oma südames pidas ta oma diagnoosist kinni.

Doktori külaskäik oli Rebekkat ehmatanud. Ta valvas nüüd veel suurema hoolega enese üle ja kahekordistas jõupingutusi, et näida täitsa endisena. Sest ükski ei tohtinud aimata, mis oli juhtunud: — et noor, võhivõõras mees teda käte vahel oli hoidnud ja suudelnud — mitu korda!

Nii tihti kui see talle silmade ette tuli, läks ta tulipunaseks. Küll kümnekorda päevas pesi ta end; kuid talle näis, et ta iialgi enam puhtaks ei saa.

Ja mis oli siis õieti juhtunud? — Kas ei olnud see kõige hirmsam häbi? — oli ta nüüd veel parem kui nii paljud õnnetud tüdrukud, kelle eksisammu ta õudusega oli näinud ja iialgi mõista ei olnud suutnud! Ah! — kui ta saaks kellegilt küsida! Kui ta võiks vabastatud saada kõigist kahtlustist ja pimedusest, mis teda piinasid! Kui ta ainult selgelt teaks, mis ta oli teinud! Kas oli tal veel õigust isale silmi vaadata — või oli ta kõige suurem patune!

Isa küsis tihti, kas ta ei sooviks talle usaldada, mis teda rõhub; sest pastor tundis, et nende vahel seisis midagi saladuslikku. Kui aga Rebekka vaatas isa selgesse silmisse — puhtasse, heledasse näkku, oli see võimatu — täitsa võimatu läheneda

hirmsale, ebapuhtale punktile — ja ta ainult nuttis. Mõnikord mõtles ta hea proua Hartvigi pehmele käele; kuid see oli ju võõras ja kaugel eemal; ja ta pidi täitsa üksi oma rasket võitlust võitlema ja pealegi salaja võitlema, et keegi midagi ei märkaks.

Ja tema, kes seisis väljas elu askeldusis lõbusa näo ja kurva meelega! Kas näeb ta teda ialgi veel? — ja kuidas pidi ta end varjama, kui kohtab teda kuski? Ta oli kasvanud kokku ta kahtluste ja valudega, kuid Rebekka ei tundnud kibedust ega vihavaenu. Kõik, mis ta kannatas, sidus teda kindlamini ja ta kandis teda ikka mõtete.

Majapidamises oli Rebekka täpne ja tähelepanelik nagu alati. Kuid kõigele, mis ta tegi, langes kiir temast. Arvamatud kohad majas ja aias tuletasid teda meele: ta kohtas teda ustel; seal seisis ta, kui ta esimest korda kõneles Rebekkaga; Kuningakõrgustikul ei olnud ta sellest saadik enam kordki olnud — sest seal oli ta teda kaisutanud — ja suudelnud.

Õpetaja juurdles palju ja kurvalt tütre üle; kuid igakord, kui talle meelestus arsti viibe, raputas ta pahaselt pead. Ta ei suutnud mõelda, et osav käsi kulunud vehkekavalusega hea raudrüü läbi oli puurinud, mille ta Rebekkale kaasa andnud.

* * *

Kui kevade oli tulnud hilja, siis tuli sügis seda varemini.

Ühel ilusal soojal suveõhtul hakkas sadama; järgmisel päeval sadas samuti ja nüüd sadas lõpmatult — ikka külmemaks ja külmemaks muutusid päevad ja ööd. Lõpuks selgus ilm; kuid järgmisel ööl oli neli kraadi külma.

Põõsastel ja puudel olid lehed peale pikka vihma kokkukleepunud; ja kui pakane neid omal viisil kuivatanud oli, langesid nad massides maha, kui tuul neist väikese sahinaga läbi puhus.

Õpetaja rentnik oli üks väheseid, kelle vili oli katuse all; nüüd pidi see pékstud saama, kuni oli vett rehepeksuks. Väike oja all orus kohises nii pruunilt nagu kohvi ja kogu õpetajamaja teenijaskond teenis masinat ja sõidutas rukist ja õlgi õpetajamaja künkast üles ja alla.

Kogu õu oli kaetud õlgedega ja kui tuul ehituste vahele tungis, tõstis ta kaera õled kõrgele õhku ja pani varred kollaste tontidena tantsima. See oli nooruslik sügistuul, mis siin jõudu proovis; alles hiljemini tal-

vel, kui ta saab täiskasvanud kopsud, hakkab ta telliskivide ja korstendega mängima.

Varblane istus kokkuvajunud koeraputkal; ta pistis pea sulgede vahele, pilgutas silmadega ja tegi nagu ei näeks ta midagi. Tõelikkuses aga valvas ta teravalt, kuhu rukis viidi. Suurel varblaste lahingul kevadel oli ta teiste keskel olnud ja oli kõige pöörasemana nokelnud, lõõnud ja vaielnud. Sestsaadik oli ta aga mõistlikuks saanud; ta mõtles naisele ja lapsele ja kui hea on talveks tagavara koguda.

Ansgarius rõõmustas talve peale — mõeldes hädaohtlike ekspeditsioonide läbi lumehangede ja kottipimedale õhtuile möllava merega. Ta kasutas juba jääd, mis peale öökülmi veelompidele tekkis, lastes kõiki tinasõdureid kahe messingkahuriga sellele marssida. Ise seisis ta ümberpööratud anu- mal ja jälgis, kuidas jää aeglaselt nõtkus, kuni kogu armee sisse langes ja ainult veel kahurite rattad veest vaatasid. Siis hüüdis ta hurra ja keerutas mütsi.

„Miks sa kisendad?“ küsis õpetaja, kes läks üle õue.

„Mängin Austerlitz!“ vastas Ansgarius säravalt.

Isa läks edasi ja ohkas sügavasti. Ta ei mõistnud oma lapsi enam. —

All aias istus Rebekka pingil päikeses. Ta vaatas nõmmele, mis lebas tumeviolettide lilled ehtes, kuna heinamaad talvele vastu kollendasid.

Kitsakad kogusid vaikuses ja pidasid lennuharjutusi reisiks ja kõik rannalinnud tulid kokku nõu pidama, millal minema lennata. Isegi looke oli kaotanud julguse ja otsis reisikaaslasi, tumm ja tundmata teiste hallide sügislinnude seas. Kuid kajak käis rahulikult ringi ja uhkeldas; tema ei kavatsenud ära minna.

Oli nii vaikne ja õhk nii mahe ja udune. Värvid ja valgus tuhmusid; kõik valmistus talvele ja see meeldis Rebekale.

Ta oli väsinud ja pikk surnud talv sobis paremini ta juure. Ta tundis, et talv tuleb pikem kui teistel ja ta hakkas õudust tundma kevade ees.

Siis ärkas ju kõik uuesti, mis talv oli magama uinutanud. Linnud tulevad tagasi ja laulavad vanu laule unte hääldega; — ja üleval Kuningakõrgustikul õitsevad siis ta ema kannikesed; — seal oli ta teda käte vahel hoidnud ja suudelnud — palju kordi.

(Lõpp).

Tõtt ja nalja.

Raffael.

Kuulsat kunstnikku Raffaeli laitsid kord kaks kardinali raskesti, sest et ta oma piltidele apostli Peetruse ja Pauluse nende arvates liig punaste nägudega oli maalinud. Raffa-1 vihastas võimalikkude arvustusest, kel kunstist vähemalgi aimu ei olnud, ja vastas teravasti:

„Teie ei tarvitse selle üle sugugi väga imestada. Mina maalisin mõlemad apostlid nõnda, kuidas nad taevas välja näevad. Nad on häbist punased selle üle, et kiriku valitsus nüüd seisab nii andetute inimeste käes!“

Jordaens.

Hollandi maaler Jakob Jordaens oli suur joodik, omelt ka väga usin töömees. Juba ammu enne õpilaste tulekut oli ta hommikul oma ateljees ja tööriistade oise võrratu andumusega.

Orania prints, kes kunstnikku austas, ütles talle kord, et liialdus igal ajal suur pahe on.

„On karta, armas sõber,“ ütles ta, „et kord surete kas laia loomise või laia töö tagajärjel. Olge ettevaatlik; kruus käib seni vee juures, kuni ta katkeb.“

„Pole viga,“ vastas Jordaens naeratades, „minu kruus ei käi vee juures, tema käib veini juures.“

Corot.

Prantsuse maalrid Courbet ja Corot rändasid Pariisi ümbruses. Viimaks jõudsid nad kohaile, mis oli eriti ilus Seal seisis itus kastaniapuistee, väike mets ja ka tiik, mille kaldal kasvasid paplid.

Courbet soovitas võistlust: kumbki pidi maalima, mida nägi, kumbki omal viisil.

Courbet maalis puistee ja metsa, väga loomult, õilsas realismis, ja Corot maalis tiigi suplevate näkikidega.

Courbet tegi Corot pilli nähes pettunud näo.

„Aga me tahtsime ju ainult seda maalida, mis näeme,“ ütles ta etteheitvalt, „ja teie maalisite näkke . . .“

„Oh, mina nägin neid,“ vastas Corot ja naeratas.

Hispaanlik.

Viimati Madridis viibides juhtus mulle järgmist.

Lippas keegi loosimüüja tänavail ja pakkus igale vastutulijale loosi müüa.

Mi: ulegi.

„Üks peseta, mu härra! Ainult üks peseta — ja teie võite võita auto!“

Mina tõrjusin.

„Täna, mina autot ei taha!“

„Ükskõik — ostke omelt!“ jonnis müüja. „On ju 40.000 loosi ja mispärast peaksite siis just teie võitma auto?“

Koomik Lang

päästis enese kord Münchenis ilusasti äpardusest. Mingisuguses rüülitükis pidi ta läbi pistetama. Näitleja, kes pidi surmamise sooritama, katsus tükk aega mõõka tupest välja tõmmata, kuid tulemuse a. Siis laskus Lang pikkamisi põrandale ja ütles rahulikult:

„Ole rahulik! Sa näed ju, ma suren hirmust!“

Nõnda suri ta, kramplikult võpatudes, publiku hlrnuva naeru saatel, kes teda pärast eesriide lange- mist formililkult esile kutsus.

„Sa oskad omelt inglise keelt?“

„Ja muidugi.“

„On see tõsi, et inglise keeles on olemas vaid üks artikkel, mida tarvitatakse mõlemi soo jaoks?“

„Ja muidugi — pullower!“

„No vaata, kui rõõmsas tujus täna olete. Kas teie käsi käib siis nii hästi?“

„Vastupidi — tulen praegu hambaarsti juurest.“

„Ja olete sellepärast nii rõõmsas tujus?“

„Muidugi — hambaarst on — reisil!“

Eduard Vildelt küsiti, millal ta hommikul tõuseb. Lõõgivalmilt vastas ta: „Kell 7.90.“

Kerjus helistab ukse taga. Nuka avab ukse.

„Teile andsin ma alles eile tüki küpsist.“

Kerjus hõõrus silmi:

„Teie? Olete ikka veel siin? Eilse küpsise järele arvasin ma, et olete siit juba ammu välja visatud.“

Vahe.

Noormees jalutas neiuga kitsal külalatel. Äkki tormas neile eemalt vastu vihane härg.

„Pögeneme!“ hüüdis noormees

jõudes kindlasse kohta, ütles neiu ninakalt:

„Miks panid sa härga eest plehku? Kas pole sa tihti ütelnud, et valmis oleksid minu eest surmale silma vaatama?“

„Tõsi küll, lemmik!“ mõõnis noormees. „Aga see härg ei olnud ju surnud!“

Abielumees: „Kas sooviksid olla mees?“

Abielunaine: „Muidugi. Kas sina ka?“

„Keda arvate õieti suurimaks maalikunstnikuks, härra professor?“

„Rembrandti.“

„Nii, nii — ja mis nõuab tema nüüd ühe pildi eest?“

Kodune.

Saia on kodune kakku, kui ta teenitud on töölla, mõru maitses saksa saia, kui see üsna muidu saadud!

Soe on oma sauna nurka, puudugu ka ahi sealle, külm aga kuninga lossi, kui ka lossis ahju tuhat.

Kaunis on kodune vammus, mis oma ema on teinud, ei ehi ka poolt nii palju poesta ostetud riie!

M. J. Eisen.

Vastutav toimetaja P. Grünfeldt.

Väljaandja K.o/ü. „Areng“.

Talitus Vene tän. 13.

Trükitud „Edu“ trükikojas S. Kompassi t. 40, Tallinnas.

Vene tänaval nr. 13.

**Suuskade ja
suusatravete müük:**

**Murdmaa-
Telemark-
Karpaat-
Võistlus-
Laste-**

Suusad

parematelt kodumaa
meistrifelt ja vabrikufelt.

Suusasaapad

mustad, kollased, hülgenahast, hästi
painduvad.

Kepid

pilliroost ja puust.

Sidemed

Siukola, Hviffeldt, Bergendal ine.

Suusamäärde

Iko, Kaitseliidu, soome, norra.

Mütsid

norra ja soome mudelid.

Kindad

nahast, sooja voodriga ja ilma.

**Suuskade korrastamine, paran-
damine, sidemete külgepanek,
määrimine.**

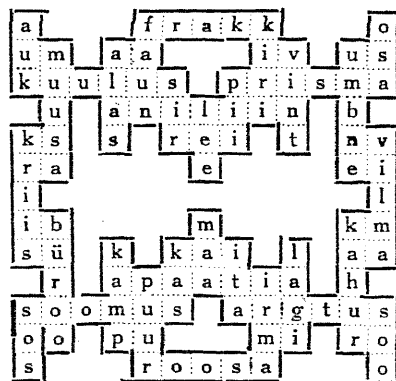
Suuskade asjatundlik valik.

Odavad hinnad.

Suusa eriäri VENE TÄNAV 13

Hindmõistatuse lahendus

Nr 2 (260)

Loosimisel langesid auhinnad järgmistele „Romaani“
lugejatele:

1. auhind — ilukõites aastakäik „Romaan“ 1924. a.
— **Paul Aljas**, Tallinnas, S. Pärnu mnt. 73-b krt. 9.

2. auhind P. Grünfeldti luuletuskogu „Minu kodu“
— **P. Alev**, Tallinnas, Fählmanni tä. 7, krt. 14.

Võitjaid palume võitda vastu „Romaani“ talitu-
sest, Vene tä. 13, igapäev kella 9—4.

„Romaani“ talitus.

Kirjuseep

„MARMOR“

on lühikese ajaga saanud igas majas
esimese järgu tarbeaineks, sest

Kirjuseep Marmor — vahutab hästi.

Kirjuseep Marmor — kulub äärmiselt
vähem.

Kirjuseep Marmor — on hea lõhnaga.

Kirjuseep Marmor'iga — pesu pestes
jääb pesu värskeks, lõhnavaks ja valgeks.

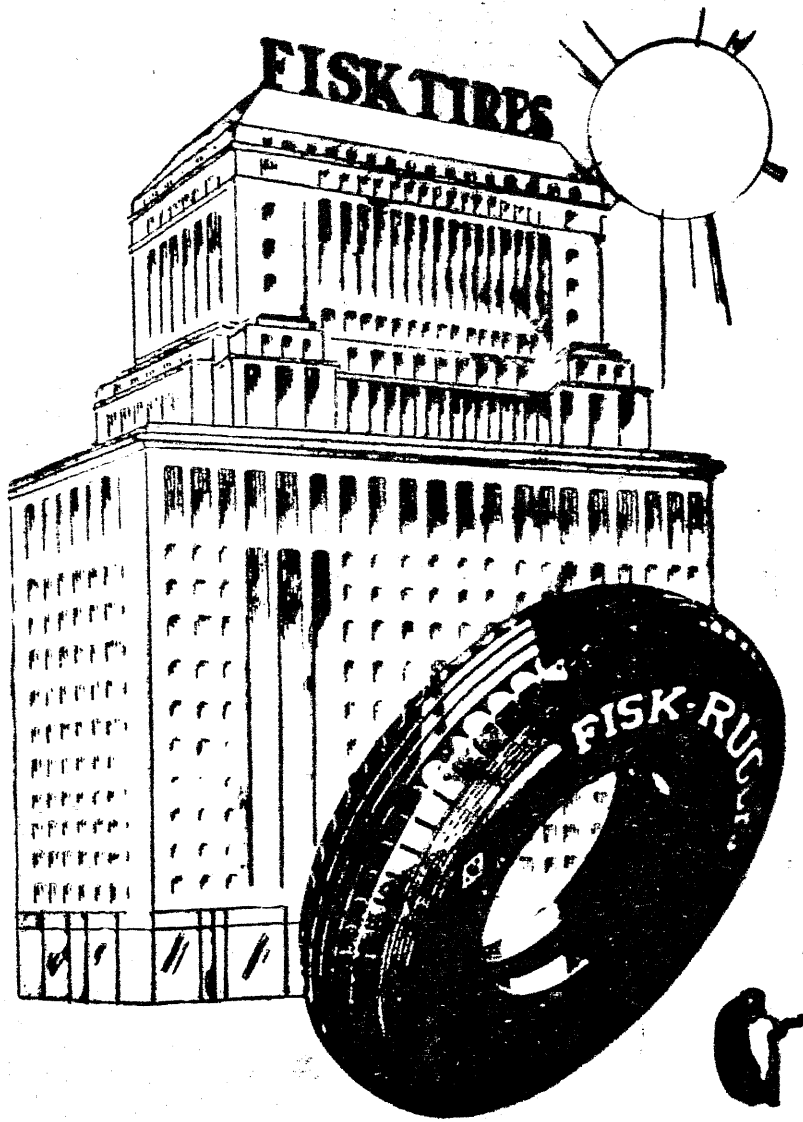
Tähelepanu: Iga tükk kannab templit
„MARMOR“. Ilma selle templita ei
lase vabrik ühtki tükki müügile.

Seebi- ja soodavabrik

PH. VAHTRIK ja J. MOOSTE,

Tallinnas, Paldiski mnt. 46,
tel. 432-40.

FISKI HOONE
NEW-YORKIS

FISK

Peac'sindaja:

O.ü. TILGA & Co.

[Tallinn, Vene tän. nr. 13.

Telonen 487-18.

